Přílohy

Příloha č. 1	Přehled otázek pro rozhovory
Příloha č. 2	Přehled otázek pro dotazníky
Příloha č. 3	Přepisy rozhovorů

Příloha č. 1 – Přehled tematických okruhů pro rozhovory[1]

1. Co si představujete pod pojmem mediální výchova?

2. Jaká je vaše vlastní zkušenost s mediální výchovou?

3. Jakým způsobem má být MV realizována – jako samostatný předmět, či jako součást jiného předmětu? Kterého? A proč?

4. Jaký je význam MV ve výuce cizích jazyků? Jak se vám jeví spojení MV a cizího jazyka?

5. Jaké metody při výuce MV využíváte?

6. Co je vaším cílem při realizaci MV?

7. Setkal/a jste se s nějakými problémy při výuce MV?

8. Jak na MV reagují vaši žáci?

9. Kde získáváte informace o MV?

10. Kterých seminářů či školení k tématu MV jste se účastnil/a? Jaký je váš zájem o tyto semináře do budoucna?

11. Jak hodnotíte současnou podobu MV na vaší škole?

12. Co víte o realizaci MV vašimi kolegy?

13. Jaké jsou vaše představy o zlepšení výuky MV?

14. Co je podle vás hlavní překážkou efektivní realizaci MV – např. nedostatečná znalost cizího jazyka, nezájem žáků, nedostatečná kompetence vyučujících?

15. Využíváte ve výuce autentické mediální obsahy (novinové články, rozhlasové či TV zprávy, filmy apod)? Proč ano/ne? V jakém rozsahu? Jaké jsou jejich výhody a nevýhody?

16. Využíváte ve výuce média jako tablet, interaktivní tabuli, internet, youtube?

[1] Jedná se o přehled základních otázek, jejich pořadí v jednotlivých rozhovorech se může lišit, stejně tak mohou být doplněny o další otázky, nebo některé z nich mohou být vynechané.

17. Která z oblastí MV je z vašeho pohledu pro žáky nejpřínosnější? Např. vztah mediálního světa a reality, tvorba mediálního sdělení, kritické čtení mediálních sdělení, fungování a vliv médií ve společnosti?

Příloha č. 2 – Přehled otázek pro dotazníky

1. Mediální výchovu (MV) považuji za užitečnou. (ano – ne)
2. Proč považujete mediální výchovu za ne/užitečnou?
3. Vyučující zařazuje MV do výuky cizího jazyka. (ano – ne)
4. Jak vyučující zařazuje MV do výuky cizího jazyka?
5. V hodinách cizího jazyka se díváme na filmy. (ano – ne)
6. V hodinách cizího jazyka se díváme na zprávy. (ano – ne)
7. V hodinách cizího jazyka posloucháme rozhlas. (ano – ne)
8. V hodinách cizího jazyka se díváme na videa na youtube. (ano – ne)
9. V hodinách cizího jazyka čteme autentické články z novin či časopisů (mimo učebnici). (ano – ne)
10. V hodinách cizího jazyka analyzujeme reklamy. (ano – ne)
11. V hodinách cizího jazyka se učíme o zahraničních médiích. (ano – ne)
12. V hodinách cizího jazyka se učíme, jak napsat zprávu. (ano – ne)
13. V hodinách cizího jazyka si zkoušíme roli novináře (např. děláme rozhovory). (ano – ne)
14. V hodinách cizího jazyka si říkáme, které části textu jsou důležité a proč. (ano – ne)
15. Ve svém volném čase sleduji cizojazyčná média. (ano – ne)
16. Uveďte prosím, proč cizojazyčná média ne/sledujete.
17. Pokud cizojazyčná média sledujete, uveďte prosím jaká a jak často. (ano – ne)
18. Mediální výchova by se měla vyučovat jako (samostatný předmět, součást českého jazyka, součást základů společenských věd, součást cizího jazyka, součást jiného předmětu, neměla by se vyučovat vůbec).
19. Jak se Vám jeví spojení mediální výchovy a cizího jazyka?
20. Co se v rámci cizího jazyka učíte o médiích?

21. Co byste se rád/a dozvěděl/a o médiích v rámci výuky cizích jazyků?

22. Které cizí jazyky se ve škole učíte?

23. Jakou školu navštěvujete? (základní školu, gymnázium, střední odbornou školu)

24. Který ročník navštěvujete?

25. Pohlaví

Rozhovor 1

- 7. 7. 2015

Identifikační údaje

- žena, učí občanskou nauku (6. – 9. ročník), praktické činnosti – přípravu na povolání (8. a 9. ročník) a německý jazyk (7. – 9. ročník) na základní škole v Praze. Všichni její žáci mají NJ jako druhý cizí jazyk od 7. ročníku v rozsahu 2 vyučovací hodiny týdně.
- délka pedagogické praxe: 3 roky

Obsah ŠVP:

- MV je součástí ŠVP, integrována i do cizích jazyků

1. Využíváte při výuce němčiny autentické mediální obsahy? Například články z novin, z internetu, filmy?

   Musím se hluboce zamyslet, ale jo, jo. Využívám.

2. Z jakého důvodu je využíváte?

   K rozvoji poslechových dovedností.

3. Jak vaši žáci na začlenění autentických materiálů reagují?

   Pozitivně, ale z hlediska obsahového je to vždycky nad jejich síly.

4. A je to nad jejich síly z důvodu nedostatečných jazykových znalostí, nebo čistě z obsahového, bez ohledu na jazyk?

   To jsou nedostatečné jazykové znalosti.

5. Když by to tedy byli starší žáci, tak si myslíte, že by jim nedělalo problém číst v cizím jazyce?

   Myslím, že ne, ale museli by taky mít větší časovou dotaci hodin.

6. Co si pod pojmem mediální výchova představujete?

Já si pod mediální výchovou představuju kritické myšlení, posuzování textů, schopnost přemýšlet, ale to bych řekla spíš v občance. V němčině bych řekla, že je to spíš začlenění těch mediálních, těch autentických nahrávek a textů.

7. Myslíte si, že propojení mediální výchovy a cizího jazyka je vhodné?

   Ale jo.

8. Zmínila jste nedostatečnou jazykovou znalost žáků, existuje podle vás ještě nějaký další problém, který brání realizaci mediální výchovy v němčině?

   Nedostatek materiálů bych řekla.

9. Účastnila jste se někdy školení či semináře ohledně mediální výchovy?

   Se Syřištěm (kurz mediální výchovy v rámci povinně volitelných předmětů na Pedagogické fakultě UK, pozn. autorky)

10. Jak Vám tento kurz pomohl v oblasti mediální výchovy?

    Nijak.

11. Může být překážkou realizace mediální výchovy i nedostatečná znalost či kvalifikace vyučujícího?

    Někdy ano, ale ne vždycky.

12. Vám osobně by pomohlo, kdybyste prošla seminářem či školením zaměřeným na mediální výchovu?

    Myslím si, že spíš ne.

13. A proč?

    Protože ti žáci na to prostě nemají. Ať jim pustím cokoliv, tak nikdy ta jejich znalost nebude ve slovní zásobě tak vysoká, abych s nimi vůbec mohla s autentickým textem nějak pracovat. Vždycky by to muselo být spíš tak, abych já znala nějaké zlehčující formy. Ale i když je zkouším, tak to prostě nefunguje. Tam není kapacita na to, aby se to do takové míry naučili. Anebo by se s tím muselo

pracovat úplně od začátku, že by ta metodika musela být nastavená už od počátku úplně jinak. Ale to by se s němčinou nesmělo začít v sedmý třídě.

14. Domníváte se tedy, že v prvním cizím jazyce, například angličtině by ten potenciál mohl být větší?

    Ano.

15. Když se podíváme na jiné téma mediální výuky – tvorbu mediálních sdělení – zkoušela jste s žáky ve škole psát zprávu či článek do novin?

    Asi nezkoušela. Tak se to dělá spíš v češtině, než v těch mých předmětech.

16. Když byste měla navrhnout, jak by mediální výchova měla být realizována, jestli jako samostatný předmět, nebo součást jiných předmětů?

    Já bych ji dala asi do těch pracovek, protože tam není co dělat. Ta příprava na povolání je taková, že by na to bylo místo. V podstatě nikdo neví, co tam učit, a osnovy jsou na to bídný. Já to tam teda začleňuju, ale musím říct, že loni na tuhle praktickou tvorbu nedošlo. Takže tam by prostor byl. Ale v jazyce si myslím, že se to dá začlenit jen hodně mírně. Ale dalo by se. V tom cizím jazyce by se něco dalo dělat.

17. Jaké metody využíváte při realizaci mediální výchovy? Jak ji začleňujete?

    Tam je to spíš o tom kritickém myšlení, je to soustavná činnost, při které je učím, aby mysleli kriticky. Něco si pustíme, nějakou zprávu a oni to mají zhodnotit, co to pro ně je, co to znamená. Třeba aktuality se takhle probírají, ale musí vysvětlit souvislosti. Co to je ve světě, proč to tak je, jestli to vůbec má vypovídající hodnotu. Taky mají vymyslet, jestli to, co slyší, je pravda. My děláme těch aktivit hodně, ale vždycky se to točí kolem kritického myšlení. Mají říct, jestli je to reálné, jestli tomu můžou věřit a tak.

18. Jak hodnotíte povědomí žáků o mediálním světě, například rozdíl mezi skutečnou a mediovanou realitou?

Tam hodně záleží na tom, co jim řeknou doma. Viděla bych to tak, že třetina tuší, že to nemusí být pravda a ty dvě třetiny to tak přijímají. Ale je pravda, že na tý základce ty děti ještě spíš berou víc to, co jim řeknu já, než že by si udělali vlastní názor. Myslím, že pokud mají vlastní názor, tak je to hodně ovlivněné rodičema.

19. Máte nějaké bilingvní žáky?

Mám.

20. Máte informace o tom, jestli tito bilingvní žáci čtou mediální obsahy v tom druhém jazyce kromě češtiny?

Nikdy jsem se jich na to neptala. Ale myslím, že sotva, protože nečtou ani v češtině.

21. Jaký by byl přínos pro žáky, kdyby byli schopni přijímat mediální obsahy v jiném než českém jazyce?

Teoreticky by mohli být schopní vidět, posoudit to, že třeba ty informace se neshodují. Ale je otázka, jestli v tomhle věku jsou něčeho takového schopni. Protože pokud je učitel nedonutí hrubou silou, to znamená pod pohrůžkou nějakého trestu či odměny, tak hodně malé procento těch žáků má samo o sobě zájem.

22. Jaké jsou možnosti prohloubení jejich zájmu, aby informace sami vyhledávali?

Já to třeba dělám přes ty aktuality a tím se je snažím zaujmout, myslím, že to docela mělo úspěch. Oni si na každou hodinu občanky připravují aktualitu a tak dva tu aktualitu řeknou. Pak se o ní zaprvé začne diskutovat, to znamená, že ostatní mají možnost se ptát, vyjádřit se k tomu. To má dobrou odezvu. Ale co hodně fungovalo, je to, že oni řeknou tu aktualitu, tak já ji vysvětlím od začátku. Třeba když jsme měli islámský stát, tak oni přinesou aktuality typu: islámský stát vybojoval nějaké město. Probereme to a pak chvilku mluvím já, řeknu jim, co to ten islámský stát je, kde se to vzalo, že to je odnož Al-Kaidy. A v nějakých pěti deseti minutách jim stručně vysvětlím, co to je. Takhle jedeme každou hodinu a ona se ta témata opakují. V podstatě když se islámský stát objeví podruhé, tak já

už se jich jen ptám a oni mi to říkají sami. Pamatují si to, co jsem jim říkala. Když ta třída je schopná, protože ne každá třída je schopná, tak to vyústilo v docela zajímavé diskuze. Dostali povědomí o tom, co to je, a začali se ptát.

23. Zkoušela jste něco podobného i v němčině?

Na to je na té základní škole tak strašně špatná úroveň, že to nejde.

24. Co vaši kolegové, víte, jestli oni uplatňují mediální výchovu, třeba angličtináři?

Musím říct, že jsem o tom neslyšela. Vím, že angličtináři uplatňují četbu textů, že čtou zjednodušenou četbu, ale to je dané zase tím, že v angličtině to jde.
V němčině to podle mě nejde. Hlavně ta němčina na základce nedojde do minulého času. Myslím, že to spíš budou gymnaziální učitelé, kteří to budou využívat. Ale jediný důvod je, že ty znalosti na to nejsou. A v devítce se ty děti neučí.

25. Máte na škole cizojazyčný časopis, který by se dal využít ve výuce, např. *Freundschaft?*

V září nám chodí jedno číslo Hurá. Ale stejně pro tu základní školu se to nedá využít, protože je to tak těžké. To prostě vůbec neodpovídá té jejich úrovni.

26. Zkuste navrhnout něco, co by mohlo usnadnit výuku mediální výchovy.

Z hlediska materiálů by pomohl materiál. Kdyby bylo cokoliv dostupného, protože všechno, co se v němčině sežene, je strašně těžké. Já nemám čas na to, tvořit materiál jenom pro ně. Hlavně to taky velmi rychle zastará. Určitě by tedy pomohly materiály a pak asi hodina týdně navíc. Osnovy jsou narvaný, takže tam se sotva stihne probrat ta gramatika a učebnice.

27. Jaký je tam prostor pro výuku reálií, např. o německy psaných médiích?

Je tam prostor. Já jim ukazuju mapu a hodně jim povídám o Německu a Rakousku. Většinou si řekneme i *Spiegel,* protože se to slovíčko učí. Ale není tam prostor pro to, aby se to zafixovalo. Sice se najde třeba 10 minut měsíčně, kdy jim můžu vyprávět o Německu, ale už není kapacita na to, abych to mohla otestovat. Musím

jít na tu gramatiku, kterou je potřeba, aby uměli. Já jsem učila na gymnáziu a tam to šlo. To byl osmiletý gympl na Malostranský a tam už ty děti na tom byli tak dobře, že to šlo. Tam jsi s nima mohla dělat cokoliv a já mám dokonce pocit, že jsem tam s nimi ty aktuality dělala. V kvartě se doprobere minulý čas a tím se to najednou otevře a oni jsou schopni přečíst všechno. Z gymnázia mám zkušenost dobrou, ale pro ty malý, tam není kde brát. Ale je pravda, že využíváme tablet. Ale tam využíváme spíš online slovníky, aplikace z Goethe institutu, ale všechno je to pro ně na takové intuitivní bázi.

28. Jakým způsobem tedy přesně tablet využíváte?

Já pro ně najdu nějakou stránku či aplikaci a oni si tam třeba něco zahrajou. Teď nedávno mi hledali hlavní města a dělali na to projekt. Měli napsat a nakreslit něco k hlavnímu městu, aby to bylo pěkný. To hledali statečně.

29. Navštěvujete i německy psané stránky?

Ano, ale není na to moc času. Tohle jsme udělali asi třikrát za ten rok.

30. Jak hodnotíte používání tabletů ve výuce?

Já používám tablety hodně, ale jediný problém je, že já jako učitel musím pořád kontrolovat ty obsahy, které oni načítají. A ukázala se taková zajímavá věc – děti neumí funkčně pracovat s tablety. Oni si umí spustit hry, ale nejsou vůbec schopní zadávat rozumná data do vyhledávače. Oni mají obrovský problém s hledáním základních informací. Dostali třeba za úkol najít si určitou profesi a popsat ji, co se tam dělá, jaký je plat. A strašně moc osmáků nebylo schopno za celou tu hodinu to najít. Napsali třeba čtvrt stránky, protože jim strašně dlouho trvá, než to vůbec najdou. Nejsou schopni zadat takové heslo, aby jim to vyhledávač našel. To pro mě bylo strašné překvapení. A mají s tím problém i deváťáci a sedmáci, prostě všichni průřezově. Pokud já jim nenajdu stránku a neřeknu, pod tímto www si to najdete, tak toho nejsou schopni.

31. Čím si to vysvětlujete?

Myslím, že je to tím, že neumí samostatně myslet.

32. První krok je tedy být schopný samostatně přemýšlet a formulovat myšlenky v mateřském jazyce a ten cizí jazyk je až druhý krok?

Asi ano. Protože ty děti nejsou schopné najít to správné heslo. Zadat třeba plat – truhlář. Oni tam zadají celé věty. Oni podle mě nejsou schopný vypíchnout z toho ty důležité informace.

33. Využíváte některá média ve výuce? Rádio, televizi?

To ne. Jedině Youtube. Ten používám k poslechům. V ostatních předmětech pak využívám online televize, kde běží různé pořady, zpravodajství, co jim můžu pustit.

34. Jak jste přistupovala k mediální výchově, když jste učila na gymnáziu?

Velmi málo, já jsem tam byla určitou dobu jako záskok, takže jsem tam nepůsobila celý rok. Ale bylo možné jim přinést článek a oni se s tím poprali. Dělali se také projekty, ale oni neměli tablety. Takže tam to brzdila ta technika. Člověk si musel přinést rádio, do kterého nebyla fleshka a podobně.

Rozhovor 2

- 12. 8. 2015

Identifikační údaje:

- žena, učí český jazyk a německý jazyk na Gymnáziu Christiana Dopplera
- němčinu učí v sekundě až septimě (hodinová dotace podrobněji viz rozhovor)
- délka pedagogické praxe: 3 roky

Obsah ŠVP: není k dispozici

1. Co si představujete pod pojmem mediální výchova?

   Náplní toho předmětu bude obeznámení se s tím, co to vůbec jsou média či multimédia. To znamená zdroje informací, ať už to jsou noviny, televize nebo rozhlas a srovnávání těch různých informačních zdrojů, jaké tam jsou možnosti. Že jiné možnosti budou v novinách, kde ten recipient může ty noviny číst znovu nebo v textu přeskakovat a jiné to bude v televizi, kterou musí poslouchat. A ideální stav, jak si toho recipienta získat, je propojení obou složek, kdy jsou televizní noviny a běží tam ještě text, třeba na ČT24. Kdy jeden je ve studiu, nebo někde v terénu a dole běží text s nějakou jinou zprávou.

2. Myslíte si, že je ideální propojení mediální výchovy a cizího jazyka?

   Myslím si, že zpracováním článků, srovnáním, jak jedna záležitost, třeba typu teroristický útok, z tý daný země. To znamená, jak o tom píšou v *Bildu,* jak píšou ve *Spiegelu*, jak píše naprostý bulvár.

3. Jaká je vaše osobní zkušenost s mediální výchovou?

   Co se cizojazyčné výuky týče, tak ne. Je to zařazovaný jako průřezové téma v rámci českého jazyka, teďka nově budu garant. Od září budu garantem mediální výchovy, takže pak bych mohla vědět něco víc. Přestupuju na soukromej gympl Škvoreckýho.

Předtím jsem učila dva a půl roku na Dopplerovi. Měla jsem vyváženě češtinu, němčinu. Teď uvidím.

4. Jak staré žáky jste učila?

   Osmileté i čtyřleté studium, rovnoměrně ty třídy, od sekundy do septimy. Oktávu jsem měla jenom jako záskok a primu jenom na češtinu. Oni tam mají matematické a jazykové třídy, což je dobrý. I ten styl výuky je úplně jinej, v tom osmiletým studiu se vlastně připravujou na Sprachdiplom. Používají i jiné učebnice.

5. Jak často jazyková výuka němčiny probíhá?

   Hodinová dotace je podle toho, jestli je to jazyková, nebo matematická třída. Když je jazyková, tak začínají v primě třema hodinama, když matematická, tak začínali až v kvartě, nebo kvintě, teďka nově je to od tercie. Od tercie začíná druhý cizí jazyk třema hodinama. Pak se to ještě řeší s rodilým mluvčím. V tercii mám ještě třeba tři hodiny sama a v kvartě má jednu hodinu on a já už jenom dvě.

6. Jaký způsob realizace mediální výchovy je podle vás nejvhodnější? Například jako samostatný předmět, či jako součást jiného předmětu a kterého?

   Já jako češtinářka si myslím, že by byl nejideálnější koncept, kde by se propojovaly mezipředmětové vztahy a bylo by to třeba součástí projektu nebo něčeho jiného. Byl by tomu vyhrazený čas a mohlo by to být propojeno mediální výchova, český jazyk, německý jazyk třeba. Ne že by to musel být nutně jeden předmět, který by byl jednou týdně a byl by zaměřený jen na mediální výchovu v německém jazyce, ale bylo by to propojené. Tak jedině by to podle mě bylo reálný. A ta samotná realizace si myslím prostřednictvím projektu by byla úplně ideální. Když jsem se bavila s vyučující na tý nový škole, tak říkala, že tam mají mediální výchovu každoročně jako velkej celoroční projekt. Každý rok do toho zapojují jednu třídu tím stylem, že se udělají rekonstrukce televizních novin, kdy oni zpracovávají ty různé texty z pohledu televize Nova, České televize, či něčeho jiného a srovnávají to mezi sebou. Třeba srovnání veřejnoprávní televize se soukromou. Zkusí tu zprávu zpracovat s ohledem na to, jaký je to typ

média a pak i druh – jak by to museli podat, kdyby to byly noviny, televize nebo rozhlas.

Myslím, že ta cesta je práce s textem a pak převedení do audiovizuální podoby.

7. Jak vy sama využíváte média ve výuce, například články z novin?

Jo jo jo. I v německém jazyce pouštím autentické texty. Někdy plně nahrazuju ty nahrávky, které jsou v rámci lekcí v učebnici třeba nahrávkama, které jsou na Deutsche Welle nebo na jiných stránkách. Ty nejsou primárně určeny pro cizojazyčnou výuku, ale o to jsou zajímavější. Samozřejmě s ohledem na jazykovou úroveň. Náš rodilý mluvčí používal výukový program, který je určen pro cizojazyčnou výuku a kde je rozpracovaná telenovela na Deutsche Welle, jmenuje se to Jojo sucht das Glück (Jojo hledá štěstí, pozn. autorky) a tam je vždycky tříminutový video a pak jsou nějaký interaktivní cvičení a přepsaný celý text. To je vlastně využití Internetu ve výuce, protože on jim to nejdřív pouští jako video a potom ty cvičení jedou na počítačích sami. V rámci výuky českého jazyka jsem pouštěla i celé pořady, třeba předávání literárních cen Magnesia Litera. Ale co se týká němčiny, tak většinou jenom jako porozumění textu. Na soukromým doučování pak pouštím i celé filmy.

8. Ve škole jste na film nikdy nekoukali?

Ve škole je ideální to, co nabízí Goethe Institut a to jsou filmy v němčině s českýma titulkama. Letos jsme třeba byla na Lila, lila (Fialová, fialová, pozn. autorky). To je film standardní délky, oni na to jdou a rovnou to mají i s titulkama, to je pro ně lepší. Když pouštíme film, tak se málokdy dostaneme k něčemu, co by bylo německy s českýma titulkama a oni to ani nezvládají. Koukají se na obrázky, ale nemají motivaci, proč tomu rozumět.

9. Co podle vás brání efektivní realizaci mediální výchovy v cizích jazycích? Je to právě nedostatečná jazyková znalost žáků nebo přístup učitele?

Moje osobní zkušenost je taková, že mediální výchova není staršími učiteli akceptována. Já třeba když jsem celá nadšená chtěla předávat materiály z vejšky a

chtěla jsem dělat teorii komunikace a manipulaci v komunikaci, tak dvě kolegyně to úplně striktně odmítly, že to nechtějí zařazovat. Ono to není přesně dáno. V RVP je to dáno jako průřezové téma, ale není stanoveno, kdy se to má probrat. Problém je podle mě v tom, že s tím všichni nejsou ztotožněni už v tom českém jazyce, natož v německém. Ale já jsem určitě pro. Myslím, že ty bariéry můžou být právě ta slovní zásoba, která ale, když je ten druh toho textu zvolen správně, tak to zas takové potíže nečiní. Kdyby se to dobře naplánovalo, tak tam může být prostor pro to, aby si v textu neznámá slovíčka podtrhali a vyhledali. První věc je slovní zásoba, druhá věc je, že spousta učitelů se k tomu už od počátku staví negativně, protože třeba tvrdí, že na to nemají čas, nebo to není až tak důležité. Když k tomu není přesně vyhrazený čas, tak oni si to neumí dostatečně dobře rozplánovat.

Bylo by určitě fajn, aby věděli, jaký jsou typy médií, že jsou noviny, který jsou vhodný a který ne. Jaký jsou televize. Protože to jsme se my nedozvídali ani na vejšce. Je to pořád ten kontakt s jazykem skrze tu učebnici, je to uměle napasovaný, není to reálný. Myslím si, že seznámit ty studenty s těma reálnýma médiama, co jsou v Německu, že by mohlo být tím vodítkem, jak si je pro ten jazyk získat.

10. Máte ve výuce pro výuku reálií o médiích prostor?

To by šlo jedině jako součást projektu. S tím, že teda já je nechám utvořit skupiny, aby byly heterogenní. Oni sami si vybírají téma, které by chtěli zpracovat, třeba Einsteina, nebo když už jsou starší, tak německy mluvící země či města. Myslím, že tady by byl prostor jednu zprávu zpracovat z různých hledisek, nebo jim říct, zpracujte německé zprávy, tak vyberou, kde všude, na jakých kanálech, kdo jsou nejpopulárnější moderátoři. Takže v rámci projektů, jinak si neumím představit, že by to probíhalo každý týden, že by na to byl vyhrazený čas. Tam je problém, že když těch hodin je hodně, což je prima sekunda, tak ještě nejsou tak jazykově zdatní, aby byli schopni udělat nějaký velký výstup. No a pak už nastupuje rodilý mluvčí a je to časově tak akorát stíhat to, co je v knížce. A když zbyde čas, dělat projekty. Není tam možnost tomu extra věnovat čas. Kdyby to bylo naopak, že v primě by bylo míň hodin a přidávaly by se, ještě ruku v ruce s rozvíjející se slovní zásobou, tak by na to ty podmínky byly příznivější.

11. Zkoušeli jste někdy produkci mediálních sdělení – třeba psát zprávu?

Jako pozvánky, zprávy, sdělení, to ano. Ale nikdy to nebylo koncipovaný tak, že by si oni uvědomovali, že je to součástí mediální výchovy. Nevidí rozdíl mezi tím, když napíšou vzkaz kamarádovi a když napíšou nějakou zprávu.

12. Jaká zlepšení by napomohla realizaci mediální výchovy v cizích jazycích?

Určitě je to technika. Když se u nás na Dopplerovi začaly zavádět ty dataprojektory, tak už byla možnost pouštět autentické materiály. Už se to od učebnice posunulo dál. Ideální by bylo pouštět aktuální zprávy, ať už ví o tom, co se děje, nebo ne. Ideální by bylo, kdyby společně s tou mediální výchovou dozvídali i věci. Kdyby byla nějaká nová zpráva, tak bych ji našla na německé televizi a pustila jim to. A ptala bych se, jestli tomu rozuměli, jestli by tomu rozuměli z těch gest a posunků, nadpisů u zprávy. Pak bych jim tu zprávu dala přepsanou a potom s tím pracovala dál. Nebo, jak už jsem říkala, bych porovnávala způsob zpracování zprávy. Asi tak, že bych pouštěla videa a pak pracovala s textem.

13. Kde vy sama získáváte informace o mediální výchově? Účastnila jste se nějakých seminářů či školení na toto téma?

Určitě by mě to ještě více zajímalo. Nejvíce čerpám z vejšky. My jsme na češtině měli přímo předmět manipulace v komunikaci, nebo teorie komunikace se to jmenovalo. Součástí toho bylo, co to vůbec je komunikace, co to jsou média, jak může dojít ke kvazi argumentům. Tak mě to nadchlo, že jsem si dokonce koupila nějakou tu knížku, myslím, že se to jmenuje *Pragmalingvistické aspekty ve výuce na středních školách*, je to normálně skriptum od Chejnový. Začala jsem to nejdříve zařazovat v rámci výuky českého jazyka a chystala jsem se na to, že by bylo fajn porovnat ty typy zpráv v němčině, ale potom pro to už nebyl prostor. Tím, že jsem zvolila ty projekty už předem jiný, tak už se to nedalo nahrazovat. Ale myslím si, že právě tady to by bylo dobrý propojovat nejdřív s tou češtinou, aby si uvědomovali, že si musí dávat pozor na to, co přijímají, jaké informace. A pak v tý němčině. Je otázka, jak to všechno

propojit. Ale ideální by podle mě bylo plošný školení pedagogů na jiný systém. To znamená, jak se má zařazovat mediální výchova, environmentální výchova, jak jsou teďka ta průřezová témata. A pak až by se ti učitelé proškolili a měli o tom tu jasnou představu, co to vůbec je, tak si myslím, že by se to pohlo.

14. Jak na mediální výchovu reagují vaši žáci?

Co se týče českého jazyka, tak byli strašně nadšení, protože já jsem to odprezentovala tak, že je to něco navíc. Věděli, že je to moje gesto k nim, že jim chci něco předat. Záleží hodně na tom úvodu, jak to člověk pojme. Já jsem to pojala tak, že je to pro ně bonus. Tím, že jim řeknu, že to je něco navíc, co se jim bude do života hodit, tím spíš si to oni vezmou za svý, než kdybych jim řekla, tak teď kapitola ta a ta. Nehledě na to, že taková kapitola v těch knížkách, které já jsem měla, není. Začala jsem teorií komunikace, co komunikace znamená, jak spolu lidi můžou komunikovat, normálně face to face, pak jak člověk komunikuje ke skupině, jaký může využívat prostředky, aby tu skupinu ovlivnil, a to, že jak komunikuje, nemusí být, že by někde stál, ale může právě komunikovat skrze média. Pak jsme porovnávali typy médií. Takže jsem nastříhala různý zprávy týkající se jednoho tématu, odstřihla jsem nadpis. A oni si nejdřív měli zkusit tu zprávu pojmenovat a pak odhadnout, z jakého typu média to je. Další věc, že to vzali za svý a hrozně je to bavilo. Nejvíc je právě bavila práva asertivity, na co má člověk právo při vyjadřování, a pak typy manipulace v komunikaci. Našla jsem dokonce i diplomku, nevím, jak se přesně jmenuje, ale bylo to z Masarykovy univerzity z roku asi 2009. Ta práce byla zpracovaná tak, že obeznamovala studenty s médiama jako takovýma a zaměřila se hodně na reklamu. Pojmově vymezovala, co to je food styling, to znamená, že v těch reklamách, jak to má vypadat lákavě, třeba kostky ledu nejsou z ledu, ale želatiny. Nebo šlehačka na kafi je pěna na holení, protože normální pěna z kafe by se hnedka rozpustila. A že to jsou food stylisté, kteří klamou ty lidi. Na tohle téma byla zpracovaná ta diplomka a to je hrozně zaujalo. Začali vnímat, že ta média nejsou vždycky relevantním zdrojem a že už jenom to, že pro nás někdo vybere ten typ zpráv, aktuální témata, tak už to je manipulace, protože určuje, co nás má zajímat. To mělo v rámci českého jazyka největší úspěch. A v rámci toho německého jazyka si nejsem úplně jistá, tam by ta manipulace nešla takhle jednoduše, protože to by museli být fakt jazykově zdatní. Ale

podle mě je ta cesta právě přes to využívání těch autentických materiálů, to aby věděli, jaké jsou typy novin. Když budou v Německu, aby tam nebyli jak v Jiříkově vidění, že vůbec neví. Ale že budou vědět, tady to je kvalitní médium.

15. Víte o tom, zda vaši žáci přijímají zprávy v cizím jazyce, například na Internetu?

Co se týče žáků ve škole, tak ne. Dokonce ani před Sprachdiplomem se tomuhle nevěnují. Oni jedou podle knížek. Podle mě mají představu, že jakmile je to autentický text, tak to nezvládnou. Co se týče soukromé výuky, tak mám nějakých šest sedm klientů, tak z nich tak určitě polovina si vyhledává tematicky zaměřené články na *Spiegelu*, který si přečtou a vyhledají si ta slovíčka, na kterých si myslí, že ten text stojí, kterým nerozumí. A pak to vždycky shrnou. A přitom si nemyslím, že by byli nějak jazykově dál. Možná mají větší schopnost jazykové abstrakce, že se hnedka nezaleknou, když nerozumí dvěma větám. Tam to funguje, ale je to o tom přístupu, že to dělají pro sebe a není to jen nějaká němčina někde na gymplu. Už se toho nebojí.

16. A ti soukromí žáci jsou starší?

Mám i holčinu, která je na gymplu v septimě. Tak to je jedna, která si vybírá články. Ostatní vždycky přinesou článek, když je něco zaujme. A když nic nepřinesou, tak konverzujeme v té úvodní části. A ten, který chodí na každou hodinu se článkem, tomu je osmadvacet a on je strojař, takže on si tam vybírá přesně tyhle články a to potom rozebírá. A říkal, že přesně vidí ten posun, třeba těch pět prvních článků, že nevěděl, jak se v tom textu orientovat, a myslel, že musí všemu rozumět. Teďka se nezalekne, klidně si to přečte dvakrát a má z toho hrozně dobrej pocit, že je schopný to vstřebat.

17. Jak mediální výchovu zařazují do cizojazyčné výuky vaši kolegové? Třeba angličtináři.

Angličtináři jediné, co dělají inovativně, je komunikace přes Skype. Spojí naše žáky s úplně jiným městem. Byla to nějaká soutěž, uhádni, jaké je to město. Ale nevím, jestli to úplně patří sem. Ale to bylo jediné, co dělali nestandardně. Co se týče

materiálů, oni tady žádné časopisy neměli, my jsme kdysi měli alespoň *Bridge* v angličtině na gymplu, když já jsem studovala. My jsme si to zaplatili a přišel asi jednou za měsíc. Možná i to by byla ta cesta, že by dostávali ty časopisy.

18. Vy tedy na škole žádné cizojazyčné časopisy neodebíráte?

Ne ne. Teď se akorát začal snažit Klett, protože od něj máme učebnice, tak posílá učitelům na mejl newsletter s jednoduchými texty, třeba před Velikonocema týkající se Velikonoc. To by se dalo namnožit a dělat v hodině. Ale tím, že to učitel nakopíruje, tak je to vlastně uměle vytvořená činnost pro ty žáky. Myslím, že kdyby každý jmenovitě dostávali svůj časopis a čekali na něj, že to už by bylo něco jiného a ten zájem by se v nich probudil sám. Nemusely by to samozřejmě být žádné plnohodnotné objemné časopisy, stačilo by pár zpráv, které by byly aktuální, to je to nejdůležitější. Je ani nebaví číst ty úryvky, když je tam řeč o nějakým Riegrovi, který ani neví, jestli vůbec je, nebo mu je už o deset let víc. Chtělo by to zprávy, které by pro ně byly opravdu zajímavé.

Myslím, že ta cesta je přes to, že si vystřiháš jednotlivé zprávy a ať oni hádají, o čem to je, jak by to nazvali, prostě práce s textem, a pak zase opačný postup. Vybrala bych dva a oni by zahráli scénku a ostatní by na to museli napsat tu zprávu. Nebo jedni by třeba psali noviny, jedni by byli rozhlas, ostatní by poslouchali. Ty děti strašně baví věci, které jsou mimo, co jsou navíc. V rozhlase by se třeba daly udělat zvukové efekty, jsou tam nějaké šumy. U televizních novin zase znělky, sednout si za ten pultík. U toho by mohla být sranda a ty texty by nemusely být tak těžké. Podle mě je ale problém s těma učitelema. Já jsem na Dopplerovi z těch starších učitelek němčiny získala jen jednu, která plnila funkci mentora recipročně. Ona mi spoustu vědomostí předala a zase fakt chtěla vědět, co nového máme my. Jinak většinou to funguje tak, že oni už jsou zatvrdlí, nechtěj nic měnit, jedou jenom podle té knížky. Nechtějí už měnit ani tu knížku. My jsme teď fakt měli problém přesvědčit právě garantku němčiny, aby se vyměnila knížka, která nevyhovuje, protože ona už na to prostě byla zvyklá. Nechtěla nic měnit, natož úplně překopat ten koncept. Tam by se to podle mě muselo vzít z vrchu. Získat si učitele přes nějaká školení a nadchnout je pro to. Díky využívání dataprojektoru a videí jsem si získala pozornost, fakt začali makat. Pouštěla jsem jim třeba i Na stojáka, jak si tam dělali srandu z televize Nova. Zjistila jsem, že

tohle zpestření jedné hodiny se mi hrozně rentuje v tom, že oni potom zapnou a potom třeba pět šest hodin jedou, že fakt makaj. Mají pocit, ona udělala to gesto, tak my taky. Jak jsem jela na začátku, že jsem nastoupila a chtěla jsem jet, tak teďka romantismus, tak oni zapatičtěli. Ta doba je zaměřená na média, my jsme ale pořád v tom starém modelu přednášek a práce jenom s textem, tak jsme hrozně zpátečnický v tý škole.

19. Myslíte si, že je dostatek materiálů k mediální výchově?

Není. Mně to fakt nadchlo a chtěla jsem to zařazovat, ale měla jsem co dělat, abych vůbec něco našla. Hledala jsem i různě na Internetu, tak jsem našla tu jednu diplomku. Jinak to nebyly příklady, které by se daly aplikovat, aby byly zajímavé. Hledala jsem něco i v Celetné, jak je tam to nakladatelství Karolinum. Nic moc tam ale k tomu nebylo. Až pak ta skripta, co jsem našla v Rettigovce od tý Chejnový. Tam byly přímo pracovní listy a je to tam pěkně udělané, teďka to využívám na suply, když mám třídy, které normálně neučím, tak jim namnožím tyhle texty, kde třeba je ukázka toho, jak zpráva může být podaná jinak a oni to shrnují. A řeknou si, tady třeba změnili popis sledu událostí a vyznívá to úplně jinak. Ale jinak materiálů je strašně málo a pro tu němčinu už vůbec. Tam sice jsou nějaké zdroje, ale není to primárně určeno pro zařazování do cizojazyčné výuky. A typ úrovně tam není už vůbec.

Rozhovor 3

- 13. 8. 2015

Identifikační údaje:

- žena, učí angličtinu, němčinu a dějepis na Křesťanském gymnáziu v Praze

-učí primu, kvartu, sextu, septimu, oktávu (prima a septima 4 hodiny AJ týdně, kvarta, sexta, oktáva 3 hodiny AJ týdně, NJ všechny třídy 3 hodiny týdně)

- délka pedagogické praxe 15 let

Obsah ŠVP: Dle ŠVP žáci jedenkrát až dvakrát ročně navštěvují anglické představení (zpracování klasické literatury), dále si žáci dopisují s žáky z Velké Británie, žáci se orientují v časopisech, podporuje práci s Internetem, v kvartě kritické čtení a vnímání mediálních obsahů – projekt zaměřený na reklamu, integrovaná témata: tvorba mediálního sdělení v tercii a kvartě – sportovní reportáž a rozhovor do časopisu, integrované téma: práce v realizačním týmu. Společný projekt AJ, NJ a FJ. Na vyšším gymnázium v kvintě a sextě integrované téma význam médií v moderních dějinách, tvorba reklamního letáku, napsaní recenze filmu. Projekt média a mediální produkce. V septimě a oktávě projekt Moderní společnost a masová kultura. V německém jazyce se objevuje integrované téma mediální výchovy, není ale blíže uvedeno, jakým způsobem je realizováno, zpravidla dle ŠVP je zařazeno u témat typu psaní formálního dopisu.[2]

1. Co si představujete pod pojmem mediální výchova?

Vzhledem k tomu, že vyučuju jednak cizí jazyky – angličtinu a němčinu, jednak dějepis, tak si představuju ideální propojení kurikula, školních osnov, s tím, co je aktuální, co se děje ve světě, doma. Jak v televizi, v rádiu, v novinách, co se k tomu dá ještě navíc získat, aby děti

[2] ŠVP Křesťanského gymnázia v Praze. Dostupné online z WWW <http://www.krestanskegymnazium.cz/data/files/svp2/osnovy/ajtabulka.pdf, http://www.krestanskegymnazium.cz/data/files/svp2/osnovy/netabulka.pdf, http://www.krestanskegymnazium.cz/data/files/SVP2013/Jazyk.pdf>. Staženo 13. 8. 2015.

měly všeobecný přehled vztažený k tomu, co probírají ve škole. K té suché teorii, když je třeba v dějepise učím o sunitech a šítech, aby věděly, že to je žhavé téma, o kterém můžeme dnes a denně číst v novinách. V cizích jazycích učíme děti reáliím. Když si vezmeme současný novinový článek z německých novin, tak tam ta média potkáváme neustále.

2. Do jaké míry vám tedy přijde vhodné propojení mediální výchovy a cizího jazyka?

Samozřejmě musíme nejdříve splnit to, co je potřeba děti naučit v rámci kurikula, v rámci školského vzdělávacího programu, který má každá škola nastavený jinak. To si myslím, že není dobře, protože školský vzdělávací program by měl být dělán centrálně. Ale to je asi úplně jiná otázka. Takže ta mediální výchova by měla být součástí, ale nemělo by se na ní stavět. Myslím, že by to měla být pomoc při výuce, aby děti věděly, že to potřebují do praktického života, že to, že se učí cizí jazyk, tak jim pomůže, aby se dorozuměly, ale taky, aby rozuměly tomu, co slyší v rádiu, v televizi. Aby si v cizím jazyce dokázaly přečíst noviny.

3. Jaká je vaše osobní zkušenost s mediální výchovou?

Jednak samozřejmě učíme o masmédiích, je to i maturitní téma. Hovoříme se studenty a chceme po nich, aby se uměli orientovat na poli masmédií. Takže aby znali periodika, deníky, týdeníky, měsíčníky, zájmové časopisy, ať už u nás, ale i v zahraničí, anglicky a německy mluvících zemích. Potom se musí umět orientovat v televizních kanálech. Musí se orientovat v radiostanicích. To, co k tomu patří, je samozřejmě internetová síť. K tomu je nutíme, máme ve škole i počítačovou studovnu, kde je i vyučujeme právě za pomoci využití Internetu.
V jazykové učebně máme interaktivní tabuli, máme připojení k Internetu, toto médium využíváme i při výuce. Řada věcí pro výuku jazyků je na síti, takže se dají použít jednak krátké filmy, které jsou už vyloženě přizpůsobeny pro jazykovou úroveň. To u nás na škole myslím využíváme celkem dost.

4. Zmínila jste filmy, využíváte ve výuce i jiná média? Například články z novin?

Články z novin, tam je problém s tím, že ideální by bylo brát aktuální články. Protože pokud vezmete článek, který už je otištěný v učebnici, tak včerejší noviny, to je prostě stará záležitost. Z toho důvodu proto radši sahám po tom Internetu. Než abych vzala tištěný plátek

a začala s ním pracovat a zpracovávat si ho, tak za týden už bude starý. Kdežto když si rozklikneme nějakou internetovou stránku a podíváme se na to společně, tak víme, že to je událost, která se stala včera. A dneska ji lidé dostávají jako novou zprávu do uší, takže si myslím, že Internet je v tomto teď nepřekonatelný. Ale zase s tím papírem se lépe pracuje, tam si to můžete nakopírovat, vystřihat a pracovat ve skupinkách. Já třeba ze začátku, když jsem začínala před deseti lety, nebo když jsem učila mezi mateřskou, já jsem ve škole od roku 2000, mezi tím jsem byla sedm let na mateřské, tak po mateřské a před mateřskou to rozděluji jako takový mezník. Po mateřské se právě už s Internetem pracovalo víc a měli jsme i ve škole možnost používat Internet. Před tím, než jsem odešla na mateřskou, tak se právě zejména pracovalo s tištěnými periodiky, to jsme měli jednak časopisy, měli jsme i deníky. Ale ty české deníky se zase pro naše studenty těžko používají ve výuce, protože oni, aby jako překladatelé překládali novinový článek, to je pro ně strašně těžké. Ale když by se zase vzaly německé noviny, které jsou ale pro nás dost drahé, abychom je kupovali do školy v nějakém větším měřítku, tak tam už se vždycky pracovalo s nějakým starším číslem. Já jsem třeba měla oblíbený *Süddeutsche Zeitung* nebo *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, ale už byly třeba půl roku nebo rok staré, než jsem se dostala do Německa a přivezla jsem je. Takže to už bylo pasé. Teď když je Internet, tak já si můžu stáhnout tu titulní stránku do počítače a promítnout jim to ve třídě. To dneska není problém.

5. Odebíráte ve škole nějaké cizojazyčné časopisy?

To jsou většinou časopisy, ne noviny, ale časopisy, které jsou vyloženě určeny pro výuku cizích jazyků. To znamená, že ty články mají určitou jazykovou úroveň. Týkají se témat, která můžeme s dětmi probírat, co se nám váže na školský vzdělávací program. To znamená, že máme třeba *Bridge* v angličtině, v němčině jsme dost dlouho používali časopis *Freundschaft*. Ten se nám ale prostě postupem času nezdál adekvátní tomu, jakou nabídku studenti dostávají v jiných předmětech, takže už nebyl tak atraktivní jako ten *Bridge*. Nebo jsme odebírali i časopis *Clown* v angličtině a potom jsme v němčině měli ještě časopis *Hurá*. To je takový časopis vyloženě pro Slováky a Maďary učící se němčinu, ale vzhledem k tomu, že pro nás je slovenština blízký jazyk, tak nám nevadil překlad z němčiny do slovenštiny. Naopak jsem si říkala, jen ať děti trochu přičichnou ke slovenštině. Ten byl dobře udělaný, pak ho přestali vydávat a nabídli nám, že ho začnou vydávat elektronicky, jestli o to budeme mít zájem. Že tam budou i ukázky filmů a kratší skeče, to jsme řekli ano, ale on té doby, co jsme jim řekli,

že o to budeme mít zájem, ono to bylo ještě ve fázi vývoje, tak nakonec k tomu nedošlo. Nevím, jestli už to mají připravené třeba od nového školního roku, to uvidíme.

6. Myslíte si, že tyto časopisy se dají využít i pro výuku mediální výchovy, nebo spíš jen pro jazykovou výuku?

To je spíš jen jazyková výuka. Já bych si představovala v mediální výchově používat spíš periodika, jak teda česká, nebo i zahraniční, jako jsou deníky, týdeníky, maximálně měsíčníky, ale jazykový časopis do mediální výchovy, to nevím. Já vlastně asi přesně nevím, co se pod tou náplní mediální výchovy skrývá. Jestli je to to, aby se studenti uměli v těch periodicích orientovat, aby uměli číst různé druhy článků, sloupků, nebo rubriky, kulturní, sportovní atd. Anebo aby uměli třeba psát sami.

7. Tam je těch oblastí více. Může to být tedy vše, co jste zmínila. Aby byli žáci schopni sdělení přijímat, interpretovat je, dokázat rozlišit mezi seriózním médiem a bulvárem. Pak je tam i oblast mediální produkce, psaní mediálních sdělení, práce novináře, postavení médií ve společnosti, schopnost rozlišovat mezi skutečnou a mediovanou realitou. Těch oblastí je tam hodně.

Já si myslím, že ano. Že v těch cizích jazycích by to mohlo být zajímavé cvičení pro ty děti. Udělat si projekt třeba na půl roku, sestavit si školní časopis, to by šlo třeba v rámci mediální výchovy či nějakého semináře k mediální výchově. V cizím jazyce by klidně mohlo být, že by si individuálně nebo ve skupinkách vzali na starosti jednotlivé rubriky. To si dokážu představit. Udělat tam rozhovor s někým. Nás učitele vždycky tlačí to, že máme nastavené ŠVP na jednak jazykové úrovně, že je třeba musíme dotáhnout na úroveň B2 a jednak po ročnících. Ty jazykové úrovně si rozdělujeme po ročnících a tam si vezmeme učebnici a v ročníku rozdělujeme, třeba tenhle rok zvládneme devět lekcí, takže za dva roky je zvládneme dostat na tu vyšší jazykovou úroveň. Nás vždycky tlačí to penzum práce, takže jakýkoliv další projekt či práce je pro nás zátěží, nebo musíme zkrátka někde něco vynechat. Což ale není takový problém, protože jak jsou tam fakultativní části v těch lekcích, které se mohou a nemusí probrat, tak si dovedu představit, že by se to právě vyplnilo něčím, co by bylo dlouhodobější, jako právě ten projekt školního časopisu. Ale je potřeba s tím počítat hodně daleko dopředu, aby se to pak vešlo.

8. Když byste měla navrhnout způsob realizace mediální výchovy, zdá se vám vhodnější samostatný předmět, nebo zařazení do jiných předmětů a kterých?

Vzhledem k tomu, že to má dost úzkou souvislost s výukou českého jazyka, tak si myslím, že (nedokončeno, pozn. autorky). Důležitá je hodinová dotace. Každá škola nesmí překročit hodinovou dotaci v rámci všech předmětů na žáka. Když je to žák tercie, tak teď plácnu, nevím to přesně, nesmí mít víc než 30 hodin týdně. To znamená, že pokud by se zařadil nový předmět, tak by vedení školy muselo tu hodinu ubrat jinde, to je tedy v kompetenci školy. Ale museli by třeba sebrat českému jazyku jednu dvě hodiny, aby tam mohli dát tu mediální výchovu. Nelze to nafukovat donekonečna. Tam je ze zákona dána hranice a myslím si, že každá škola ji má beze zbytku naplněnou, protože potřebují zaměstnat učitele, a proč těm dětem nenabídnout 30 hodin, když je to možné. Naše škola má třeba navíc výuku náboženství, protože jsme křesťanské gymnázium. Neříkám, že jiné předměty jsou ochuzené, tím, že máme ještě jiné předměty navíc. Ale třeba nemáme tolik dělených hodin. Cizí jazyky jsou dělené od začátku až do maturity. A potom jsou dělené matematiky a mám pocit, že i český jazyk v primě a sekundě, když ty děti jsou ještě malé. Prostě na té základní škole. Dovedu si představit, že té češtiny už ty děti mají tolik, mají tam i čtenářské koutky, v pátek přivezou knížku a celou dobu jenom čtou. Což si myslím, že je výborné, že ta učitelka má dozor nad tím a donutí je i k tomu číst. Ale dovedu si i představit dělat něco interaktivnějšího v těch hodinách. V rámci výuky cizího jazyka si myslím, že to také jde. Ale ne jedna hodina týdně, protože máme celkem tři hodiny týdně, tak spíš v rámci toho projektu. Myslím, že je luxus dělat jenom mediální výchovu. Nebo jako volitelný seminář pro ty starší, kteří cítí, že by je zajímala žurnalistika nebo profese v tomto oboru. V rámci těch povinně vzdělávacích předmětů nevím. Na druhou stranu ale třeba vím a cítím, že teď je důležitá finanční gramotnost. To jsou nové předměty, které se zavádějí ve formě seminářů. Teď jsem nedávno v rádiu slyšela, že od nového školního roku teď bude Česká obchodní inspekce provádět semináře ve školách, aby školila děti ve finanční gramotnosti. Takže si dovedu představit, že stejně jako bude časem zavedena ta finanční gramotnost, tak se nabízí i ta mediální výchova. Já si myslím, že by měla jít škola s dobou, ale obávám se, že v těch našich kostnatých strukturách to půjde velice ztěžka.

9. Takže co si myslíte, že hlavně brání realizaci mediální výchovy? Je to třeba nedostatečná znalost žáků, nebo jak už jste zmínila, neochota učitelů?

No, copak o to, učitelé by byli ochotní, ale přijde Česká školská inspekce a jsme nahraní. Po čem můžou jít, to jsou papíry. Teď jsme nedávno měli u nás inspekci a oni nemůžou podchytit nic, co není napsáno. Vždycky jdou po tom, co je psáno, to je dáno. Takže kontrolují třídnice a nezáleží na tom, co vy vlastně učíte, ale co napíšete do třídnice. Oni když zjistí, že my je učíme věci, které nejsou ve školském vzdělávacím programu, tak je to špatně, i kdyby to byla mana, to, co jim můžeme dát nejvíc, tak je to špatně. Není to dáno, není to podle pravidel, není to podle zákona, tak je to špatně. Já si myslím, že největší překážka je ta, jediná tedy schůdná možnost, aby to přišlo shora. Jedině když je to dané befelem, tak to ty školy můžou dělat, spíš musí dělat. A to je možná i dobře. Když jsou osvícení lidé nahoře, tak ta škola může šlapat dobře.

10. Účastnila jste se vy sama nějakého školení či semináře ohledně mediální výchovy?

Já jsem byla asi před dvěma nebo třemi lety na semináři k výuce německých reálií za využití Internetu. A to teda bylo velice přínosné. Musím říct, že ne na všechny semináře si vzpomínám, že mi vůbec nezůstaly v hlavě. Tak tady na ten vzpomínám dobře. Ta lektorka měla velmi dobře zmapované stránky na Internetu, kde se dá co najít a dobře použít právě z hlediska témat. My děti učíme podle témat ze života, ať už je to zdraví, média, škola, rodina, region, kde žijí. Ona ten seminář naplnila tím, že si na Internetu našla, kde všude by se daly najít dobré odkazy, ať už je to spojené se školou, nebo ne. Mohly to být třeba stránky různých měst, nebo určitých regionů, turistických atrakcí. Výborně nám na tom ukázala, jak ty děti na to přitáhnout, co jim tam ukázat zajímavého, aby i samy doma přišly a naťukaly si tam tu rakouskou adresu toho místa s tím úžasným jezerem a přečetli si to tam. To si myslím, že byl docela přínosný seminář, protože my jako učitelé přeci jenom nemáme toho času tolik, abychom ještě trávili čas tím, kde co hledat. To kdyby byla nějaká banka těch tipů a toho domácího stříbra, co si ten učitel nashromáždí za léta praxe, tak to dát všanc. Anebo právě nějakým způsobem udělat portál pro učitele, kde by ty materiály nebo odkazy na periodika, na tisk, pro ty učitele byly. Potom by to používali, když by to bylo ready to use, připravené na použití.

11. Myslíte si, že je dostatek materiálů k výuce mediální výchovy?

Myslím si, že je dostatek surovin. Ale jako materiál já si představuju jako věc, kterou si přečtu, pochopím a rovnou ji mohu využít. Tohle by šlo jako úvod, jako motivace, tohle jako gró té hodiny, takhle bych to shrnula a zopakovala. To si představuju jako materiál. Těch surovin je určitě nepřeberné množství. Ale ten materiál, který bych vzala a použila, to nevím.

12. Jakou máte zkušenost s reakcemi žáků, když se snažíte mediální výchovu zařadit?

Myslím si, že pozitivní, protože je to přesně vytrhne z té letargie, už nám tady zase předkládá nějakou teorii. Ale mediální výchova, nebo spíš ten styk s médiama, ať už s Internetem, nebo s novinami, časopisy, to je pro ně osvěžující. Vidí to jako to, proč se učím ten cizí jazyk, abych si dovedla přečíst ty noviny. Proto já strašně ráda používám ty časopisy *Bridge*. Oni tam mají články o britské královské rodině nebo o nějakých vynálezech, protože ty děti by si to četly třeba i v češtině, ale když to vidí v angličtině přiměřené té jejich jazykové úrovni, tak je to to nejlepší. A baví je to.

13. Máte informace o tom, jestli někteří z žáků sami vyhledávají cizojazyčná média a třeba čtou články na Internetu?

To ano. Já vím, že třeba děvčata, ty zajímá móda a svět celebrit a zpěváků a herců a kluci zase mají rádi a vím, že třeba čtou v angličtině, když hrají počítačové hry nebo když se zajímají o nějaké technické vychytávky, tak prostě vůbec neváhají a sáhnou po anglickém článku na Internetu.

14. Zkoušeli jste někdy s žáky produkci mediálních sdělení, třeba psaní zprávy a podobně?

Oni musí. Oni musí v rámci přípravy na maturitní zkoušku, kde součástí té maturitní zkoušky jsou dva slohové útvary. Jednak je to krátký slohový útvar, kde se píše třeba pozvánka, nebo oznámení, což je spíš forma osobní korespondence než formou článku do novin. Ale je to i úvaha, je to esej, prostě vyprávění. Ale že bychom s nimi psali třeba sportovní komentář, to jsme nezkoušeli.

15. Setkala jste se s nějakými problémy ve vnímání mediálních sdělení? Že žáci nejsou schopni vnímat či interpretovat zprávu či nejsou schopni zprávu vytvořit, protože neumí rozhodnout, co je a není důležité.

Ani tak si nemyslím, že v tom, jak formulovat zprávu, protože to si myslím, že se učí v českém jazyce, ale spíš třeba když jim chybí slovní zásoba, tak na tom se zadrhávají. Ale to je otázka výuky toho cizího jazyka. Takže pak sáhnou po slovníku a myslím si, že celkem umí i koncipovat ten slohový útvar. Když srovnám výuku psaní na našich školách a na německých školách, tak němečtí studenti jsou daleko víc cvičeni v takovém formálním řemesle, v tom řemesle psát. Oni už odmalička vědí, že novou myšlenku začnu na novém řádku, pak případně vynechám řádek, aby to bylo oddělené a jasně koncipované. Kdežto ti naši to píšou tak, jak jim to teče z hlavy. Nevím, ale kde začít. Já se snažím v té angličtině a němčině, aby už mi to rozlišovali, ale řeknu, když jim je třeba patnáct šestnáct let. Do těch patnácti na to zírají jako tele na nová vrata. Opravdu ta formální stránka, ten dril, mi tam u našich dětí chybí. Je to spíš tak, jak chceš, tak to napiš. Hlavně aby to mělo tu myšlenku. Ale že to nemá tu formu, to mi vadí. Doufám, že jsem moc neodbočila od toho, na co jste se mě teď ptala.

16. Ne, to je v pořádku. Když byste měla zdůraznit nejdůležitější cíl mediální výchovy, co by to bylo?

Aby dokázali kriticky číst, aby dokázali rozlišit v tom, co čtou, pravdu a nepravdu, jasně formulovat svoje myšlenky a reprodukovat, co si přečetli, aby k tomu dokázali případně napsat komentář. To si myslím, že by šlo v rámci mediální výchovy, která by byla napasovaná na cizí jazyky. Protože vyjádřit vlastní myšlenky, o to v tom cizím jazyce, nám taky jde. To bych byla spokojená, kdyby toto maturant dokázal.

17. Mohla byste ještě srovnat angličtinu s němčinou, jestli je tam nějaký rozdíl, jestli třeba v angličtině jim to jde lépe, když je to pro ně první cizí jazyk.

No tak určitě. Když tu němčinu pak po x letech potkají jako druhý cizí jazyk, tak se jim plete s angličtinou. My jsme z tohoto důvodu začali němčinu asi před třemi lety učit podle učebnice Deutsch.com. A ta němčina se tam schválně odkazuje na znalosti, které mají z angličtiny. Už záměrně tam vytahuje z mysli těch dětí slovíčka, jak se řekne anglicky a jak německy. Že je to podobné. Využívá toho, že jednou ses už to slovíčko naučil a teď je to jen trochu jinak. Je to

svádí k tomu, že ta slovíčka zaměňují, ale zároveň si uvědomí, že ta němčina není tak těžká. Teď nově od září 2016 budeme mít dvě primy a jedna bude mít němčinu jako první cizí jazyk. U nás na škole se snažíme o složení zkoušky Sprachdiplom.

Rozhovor 4

- 25. 8. 2015

Identifikační údaje:

- žena, učí angličtinu a němčinu na Anglo-německé obchodní akademii v Praze
- učí všechny ročníky, AJ se učí 7 hodin týdně, NJ 4 hodiny, sportovní třídy mají méně jazykových lekcí. Oba jazyky jsou maturitní.
- délka pedagogické praxe 4 roky

Obsah ŠVP: Škola nabízí volitelné a nepovinné předměty mediální kultura, rétorika, sítě a komunikace. Není uvedeno, jestli a jak je mediální výchova zařazována do ostatních předmětů.[3]

1. Co si představujete pod pojmem mediální výchova?

Aby se studenti učili, jak vyhledávat informace, jak využít všechny informace, co mají kolem sebe, jak využít telefony, aby to nebylo jenom něco k telefonování.

2. Máte vlastní zkušenost s výukou mediální výchovy?

Že by přímo cíleně se učila mediální výchova, to ne. Ale spíš se snažím zapojovat využití techniky i v těch běžných hodinách.

3. Používáte v hodinách autentické mediální obsahy – například články z novin, časopisů, filmy?

Jo. To používám určitě články z novin, když je nějaké zajímavé téma. Letos si pamatuju, že jsme třeba měli, jak se ve Skotsku hlasovalo o nezávislosti. Takže pak jsem něco našla na

[3] ŠVP Anglo-německé obchodní akademie v Praze. Dostupné online z WWW <http://www.anoa.cz/1/index.php/student/studijni-plany-oboru?id=392>. Staženo 25. 8. 2015.

BBC a rovnou jsme si to promítli na tabuli, přečetli jsme si to, bavili jsme se o tom. Filmy používám ráda, oni i strašně rádi na něco koukají, ale zase to spíše berou jako takovou úlevu. Spíš v případě, že to dobře stíháme, se jednou za čas na něco podíváme, a pak se snažím s nimi o tom diskutovat. Velmi rádi by na něco koukali.

4. Zkoušeli jste i psaní mediálních sdělení, třeba zpráv?

No, letos jsme se zapojili do jednoho evropského projektu, kde měli psát dopis Evropské unii, co by chtěli změnit. To si určitě vyzkoušeli, napsat něco takového. Nakonec z toho vyšla i publikace, kde ty jejich dopisy byly otištěny.

5. Jak žáci reagují na zařazování mediální výchovy, třeba těch autentických článků?

Záleží strašně moc na tom, jaká je to skupina. Obecně v těch lepších skupinách si myslím, že se studenti zajímají. Když vidí, že můžou dělat něco jiného než z učebnice, tak jsou spíš rádi a berou to jako určité obohacení. V těch horších skupinách, tam si myslím, že člověk může přijít téměř s čímkoliv a stejně je nezaujme a ještě to považují, že je tím člověk spíš otravuje.

6. Jaký způsob realizace mediální výchovy je podle vás nejlepší, spíše jako samostatný předmět, nebo součást jiného předmětu?

To je docela těžký takhle rozhodnout. Já bych to ale asi normálně zahrnula do těch předmětů. Ale spíš by bylo asi fajn, kdyby nám někdo poskytl nějaké materiály, nebo nějakou inspiraci. Aby mě vůbec napadlo, že něco takového máme udělat. Člověk o tom asi moc neví.

7. Účastnila jste se semináře či školení k mediální výchově?

Ne.

8. Zajímalo by vás to?

Jo. Určitě se zase ráda dozvím něco dalšího.

9. Víte, jak k mediální výchově přistupují vaši kolegové? Jak je mediální výchova realizována na vaší škole?

Nevím. Ale myslím, že spíš v rámci češtiny. Tam se podle mě i obecně snaží kolegyně dělat něco navíc, třeba chodí na divadelní představení. Takže u nich si myslím, že jo. Co se týče jazykářů, tak si obecně myslím, že radši jedou gramatiku.

10. V čem myslíte, že může být mediální výchova pro žáky přínosná? Stojí za to, se jí věnovat?

Myslím, že jo, ale že by to nemuselo být pořád, ale spíš vždycky přijít s nějakým tématem. Spíš bych to zapojila do té běžné výuky. Mně to hodně pomáhá, když kromě učebnice můžu použít Internet, můžeme si něco promítnout. Rozhodně jsem využila, měli jsme tam třeba o Bílým domu, tak jsem našla nějaké video na youtube a to jsme si k tomu promítali. Dokážou si to pak daleko líp představit.

11. Jak často tedy využíváte Internet?

Pořád. Ne úplně každou hodinu, ale skoro každou hodinu na chvíli. My hlavně máme k těm našim papírovejm učebnicím interaktivní, takže to často používám. Třeba když si studenti zapomenou pomůcky, nebo třeba pro kontrolu, protože se tam dá zobrazit správné řešení. Ale často jenom nějakou malou hru, protože spousta toho se dá v té třídě použít. Ale obecně pro mě je to dobrý nástroj, akorát to vždycky zabere čas něco najít. Ale jednou za čas mě napadne něco, že bych se ještě na něco k tomu chtěla s nima podívat. Někdy najdu něco i při hodině, nebo občas i nějakou písničku, to taky rádi používají.

12. Když používáte autentické mediální obsahy, jak je to podle vás pro žáky obtížné?

Já si myslím, že už dnešní děti jsou docela zvyklé, že i doma něco poslouchají v angličtině. Takže zase pro slabší studenty, ti si z toho neodnesou asi nic. Ale pro ty, co jsou na tom průměrně nebo líp, tak si myslím, že to je příjemné. Někdy koukáme s titulkama, někdy i s anglickýma titulkama, takže mají i srovnání toho, jak se to čte a píše. Myslím, že obecně to je pro ně přínos.

13. Víte o tom, zda vaši žáci čtou články v angličtině i ve volném čase, nebo se dívají na videa?

Myslím si, že hodně z nich tráví čas tím, že si na Internetu něco prohlížejí. Ale nakolik moc se to týká angličtiny, to těžko říct. Ale třeba mám i studenta, který každý den chodí s notebookem a tam má stažený knížky v angličtině a ty si čte, třeba o přestávce. Určitě jsou i takoví, co o to zájem mají.

14. Co si myslíte, že je zásadním problémem, proč mediální výchova ještě není plnohodnotně realizována?

Určitě jednak to, že spousta učitelů dodneška není zběhlá v používání počítače anebo je to pro ně něco, co není pomůcka, ale co jim ubírá čas. Asi právě ani na peďáku se to nějak moc neřeší. Nepamatuju si, že bychom tam něco takového probírali. Pokud tam byl nějaký předmět, tak asi jedině okrajový, který asi ani skoro nikdo neabsolvoval. Pak ta další, že člověk vlastně ani neví o těch možnostech. A jinak obecně, že je toho potřeba spoustu stihnout, takže spousta lidí se pak drží toho, co musí probrat. Je to látka, kterou máme v tematickém plánu, a asi ne všichni stíhají dělat tolik věcí kolem.

15. Když bychom se podívali konkrétně na jednu oblast mediální výchovy – rozdíl mezi skutečnou a mediovanou realitou, jak to vnímají vaši studenti? Myslíte, že dokáží rozlišit, že ten svět v médiích není reálný?

Já si myslím, že dokážou rozlišit, co je realita, nebo co není. Ale když budou mít ještě víc informací, tak pak dokážou lépe zpracovat všechno to, co se k nim dostane. Dneska jsou prostě obklopeni tím, že všichni všude něco píšou. Určitě je důležité se v tom zorientovat. Taky aby nevěřili všemu, co najdou na Internetu, že je to dobře. To se týká i referátů, něco bezhlavě stáhnou, místo toho, aby to vytvořili.

16. Máte ve výuce prostor pro výuku reálií cizojazyčných médií? Říct si něco o anglicky nebo německy psaných médiích?

Myslím si, že máme. My tady na naší škole máme rozšířenou výuku angličtiny, takže oni mají třeba osm hodin týdně. Tam se nějaký čas najde. Já třeba hodně cestuju, takže se jim snažím

vždycky z těch cest něco přivést. Třeba jsem jednou dávala projekt, že dostali letáky z různých muzeí a podobně. A měli zjistit, co v tom městě je a co by tam mohli dělat a pak to prezentovat. Když něco mám já, tak jim to přinesu. A co se ještě snažím podporovat, je aby četli v angličtině. Vždycky, když jezdím do zahraničí, tak si kupuju nějaké knížky a potom jim řeknu, tak letos tady mám tohle a tohle. A kdo by chtěl, tak mu to půjčím. Můžete to vrátit, kdy budete chtít, jenom to nezničte. To se docela letos povedlo, že několik studentů přečetlo takhle pár knížek v originále. Vlastně na základě toho, že jsem jim to nabídla, že něco takového můžou zkusit.

17. Odebíráte na škole nějaký cizojazyčný časopis?

My odebíráme *Bridge* na angličtině a s tím i hodně pracujeme. Ve spoustě třídách třeba jednou za týden mají hodinu, kde se pracuje s tím časopisem. Tak jsou k tomu i ty přílohy, i CD. Něco je z toho určitě baví a jiní jsou zase takoví, že by to radši rovnou vyhodili do koše. Na němčině, tam zatím žádný časopis neodebíráme. Ale kolega, tomu chodí noviny německé a jednou za čas i německý časopis. Takže něco z toho jsem jim také kopírovala.

18. Myslíte si, že ten cizojazyčný časopis uzpůsobený pro jazykovou výuku je vhodný i pro výuku mediální výchovy? Že byste si ukázali, jaké jsou znaky zprávy, nebo jak je zpráva sestavená?

Já si myslím, že by to klidně šlo. Myslím, že by opravdu spíš bylo potřeba, aby na začátku někdo těm učitelům ukázal cesty. Ale nevidím důvod, proč ne. Tam jsou zase články, které je dokážou zaujmout a ta úroveň je taková, že tomu porozumí. Takže s tím by se dalo pracovat i dál.

19. Když byste tedy mediální výchovu do výuky zařadila, co by bylo vaším hlavním cílem, čeho byste chtěla dosáhnout?

Aby se na Internetu naučili využívat lepší zdroje informací než jenom Wikipedii. Aby věděli, že můžou sledovat *BBC News*, že se tam dozvědí spoustu informací. Ale že tam u toho jsou i fotky a není to něco, čemu by nemohli nikdy porozumět. Aby četli. Já si myslím, že problém dneška je, že spousta lidí už vůbec nečte. Ani nečtou noviny, ale ani knížky, ani pro zábavu.

To bych byla ráda, kdyby nevymizelo. Nevadí mi, když to čtou třeba elektronicky, ale aby četli. Tím si strašně rozšiřují slovní zásobu a je vidět, že jim to chybí.

20. A má to na ně nějaký jiný vliv, že nečtou? Mají třeba žáci problém porozumět delším článkům v učebnici?

To se pak taky ukáže, že ty delší texty jsou pro ně něco nepředstavitelného. Když potom mají číst článek na dvě stránky, tak je to pro ně těžké. Obecně tu čtenářskou gramotnost by měli rozvíjet. Asi je to i proto, že teď to mezi nimi není moderní, nebo jim rodiče nečetli, když byli malí. Rodiče jim radši dají počítačovou hru a nečtou s nima. Tak jim to pak později ani nechybí, protože to nezažijou, neznají to.

21. Zkoušeli jste se někdy zapojit to projektu přes online média? Třeba se zahraničními studenty.

Zatím takhle velký projekt ne. My máme partnerskou školu v Německu, takže s nimi jsme ve spojení a vždycky se toho účastní třeba osm studentů. Tam se povedlo to, že spolu začali komunikovat. Když byli tady, tak si sami vyměnili mezi sebou kontakty a potom si psali. Naši tam jeli až o pár měsíců pozdějc a mezitím spolu komunikovali.

22. Jaký vliv podle vás může mít například tato komunikace přes online média či sociální sítě, ale i hraní počítačových her, na jazykové znalosti vašich žáků?

Já si myslím, že to, že komunikujou, je dobře. Ale občas je škoda, že se radši nebaví naživo. Místo toho si píšou. Dneska, když si ta skupina dětí si jde někam sednout, tak každý má v ruce ten telefon, tak to mě trochu zaráží. Nevím, jestli tím o něco nepřicházejí. Nekoukají si do očí, když spolu mluví. Ale když hrají s někým ze zahraničí, nebo komunikují s někým ze zahraničí, tak si to zase zažijou. Podle mě to je dobře, protože potom je pro ně to použití jazyka přirozené. Není to jen něco, co se děje ve škole v lavicích. Ale jakýkoliv způsob, kdy to začnou používat sami, je ke prospěchu, i když je tam více chyb a baví se o blbostech. To pomáhá.

23. Když v učebnici narazíte na téma média, novináři, reklama, využíváte k tomu další doplňkové materiály?

Vím, že se tam řeší, jaké vycházejí noviny, jak se dělí, na bulvár a ta normální média. K tomu třeba přinést a prohlédnout si je, aby dokázali říct, čím se to liší.

24. A to jste sama zkoušela?

Nejsem si teď jistá. Mně se ty noviny běžně do ruky nedostanou. Ale když něco mám, třeba i letáčky, tak jim to přinesu.

25. Myslíte si, že spojení mediální výchovy a cizího jazyka je vhodné?

To si myslím, že určitě. Média jsou velkým zdrojem toho jazyka. I pro budoucí využití nemá cenu se ve škole učit něco jenom proto, aby pak dostali známku, ale proto, aby měli uplatnění ve světě. Předpokládá se, že dneska chce jít spousta lidí pracovat nebo studovat do zahraničí. Když budou trochu už v kontaktu s tím, co tam v té zemi uvidí, tak to pro ně bude menší šok a prostě si na to zvyknou. I co se týká koukání na televizi, tak je to bude bavit místo toho, aby je to vyděsilo, že něčemu nerozumí.

26. Když se díváte na videa, zajímají žáky kulturní rozdíly, reálie? Ptají se třeba, proč to tak je?

Asi jak kdy. Na některé filmy se chtějí jen koukat a ulejvat se. Ale někdy se o tom dá i diskutovat. Myslím si, že alespoň část z nich si z toho něco vezme. Dá se na tom hodně vidět, minimálně si můžou zapamatovat, jak vypadají ty městě. Když mají maturitní otázku USA, tak můžou vyprávět o něčem, co viděli ve filmu. Už si pod tím něco představí. To je další věc, co bych chtěla, aby víc cestovali. Protože skoro z nich nikdo nikde nebyl. Přestože jsou z rodin, které na tom nejsou finančně špatně. Třeba byli s rodičema u moře, ale jinam už nejeli. To je velká škoda. Pak se to projeví třeba u maturity, když o tom nedokážou nic říct. Třeba Londýn, řeknou dvě památky a víc nevědí, to by se z filmů mohli naučit.

27. Myslíte, že je dostatek materiálů k mediální výchově?

Nevím, jestli jich je dostatek, ale spíš by to chtělo nějaký impuls. Někoho, kdo by nám osobně ukázal, je to fajn v tomhle a tomhle. A pak si myslím, že ty materiály nejsou tak důležité, protože vždycky nějaké materiály jsou k sehnání. Asi se o tom něco dozvědět, aby to člověka napadlo, co by mohl vyzkoušet.

Rozhovor 5

- 25. 8. 2015

Identifikační údaje:

- muž, učí angličtinu na ZŠ Bohumila Hrabala v Praze
- učí 6. ročníky, dotace 3 hodiny týdně
- délka pedagogické praxe 3 roky

Obsah ŠVP: Mediální výchova je zařazena v 8. ročníku v rozsahu 0,5 hodiny. Není blíže uvedeno, jakým způsobem je výuka realizována, ani jaké jsou očekávané výstupy z tohoto předmětu.

1. Co je podle vás mediální výchova?

Předmět, který vyučuje práci s médii a s informacemi, které se z nich získávají.

2. Jakou máte vlastní zkušenost s mediální výchovou?

Bohužel téměř žádnou. Vím, že se u nás vyučuje a kolega mi občas vypráví o náplni některých hodin.

3. Co přesně víte o realizaci mediální výchovy vašimi kolegy?

Někteří ho berou jako nutné zlo, ale někteří přistupují k tomuto předmětu velmi kreativně a dle toho, co jsem slyšel od dětí, to má velký vliv na to, jak k předmětu přistupují žáci.

4. Jak hodnotíte současnou podobu mediální výchovy na vaší škole?

V podání některých učitelů jde o moc dobrý předmět. Ale nemyslím si, že mám dostatečně komplexní informace.

5. Jakým způsobem má být mediální výchova realizována – jako samostatný předmět, či jako součást jiného předmětu a případně kterého?

Myslím, že pokud je učena správným způsobem a člověkem, může to být velmi užitečný předmět. Ale zažil už jsem i situaci, kdy byl tento předmět považován za zbytečný žáky i člověkem, který ji vyučoval. Je velmi vhodný k začlenění v rámci jiných předmětů.

6. Jaký je význam mediální výchovy ve výuce cizích jazyků? Je podle vás ideální spojení mediální výchovy a cizího jazyka?

Nevím, jestli ideální, ale určitě je možné. Jeho význam ve výuce cizích jazyků záleží na preferenci učitele. Jde to s mediální výchovou i bez ní.

7. Jaké metody při výuce mediální výchovy se vám zdají vhodné?

O metodách mediální výchovy toho jako jazykář příliš nevím. Ve svých hodinách využívám filmy, reklamy a časopisy.

8. Co je vaším cílem pokud tyto materiály zařazujete?

Oživení hodin.

9. Setkal jste se s nějakými problémy při výuce mediální výchovy?

Ne.

10. Jak na mediální výchovu reagují vaši žáci?

Na prvky mediální výchovy v hodinách angličtiny reagovali vždy pozitivně.

11. Využíváte ve výuce autentické mediální obsahy (novinové články, rozhlasové či TV zprávy, filmy atd.)?

Ano, pravidelně. Jde totiž o setkání s živým a autentickým jazykem, navíc děti tyto prvky zpravidla baví a mají tak výrazný motivační potenciál. S mými dětmi jsem měl hodiny připravené tak, aby mi vždy zbylo na konci několik minut na film na pokračování. Filmy promítám v anglickém znění s anglickými titulky. Děti si vždy zapisují několik slov, která jsou ve filmu zajímavá nebo důležitá. Pokud ale ruší výuku nebo jsou s nimi jiné problémy, filmová část se nekoná. Filmy se vybírají hlasováním z návrhů dětí, samozřejmě mám právo veta při nevhodných návrzích. Také využívám články z časopisů, většinou spíše jako doplňkové aktivity pro velmi schopné žáky, kteří jsou se standardní prací brzy hotovi. Dalším prvkem, který by se dal brát jako součást mediální výchovy, jsou populární písně, které také rád zapojuji. Rozsahově se jedná spíše o doplňkové aktivity, které tvoří zhruba 10-15% náplně výuky. Výhodou je již zmiňovaný autentický jazyk a atraktivita pro děti. Nevýhodou je neredukovaná slovní zásoba a rychlost mluvy a z toho vyplývající vysoká obtížnost. Proto se to s tímto typem náplně dle mého názoru nemá přehánět, u velké části studentů to může vést k názorům, že „nerozumí a nic neumí“.

12. Kde získáváte informace o mediální výchově?

Spíše z doslechu.

13. Kterých seminářů či školení k tématu mediální výchovy jste se účastnil? Jaký je váš zájem o tyto semináře do budoucna?

Žádných seminářů jsem se zatím nezúčastnil. Do budoucna bych to rád napravil.

14. Jaké jsou vaše představy o zlepšení výuky mediální výchovy?

Možná by stálo za to dát k dispozici nějakou určitější osnovu a nástroje k výuce pro učitele, připadá mi. Jinak ale nejsem dostatečně obeznámen se současným průběhem výuky.

15. Co je podle vás hlavní překážkou efektivní realizaci mediální výchovy – např. nedostatečná znalost cizího jazyka, nezájem žáků, nedostatečná kompetence vyučujících?

Nedostatečná kompetence i nezájem žáků mohou být velkou a hlavní překážkou. Další může být nedostatečná podpora vyučujícího ze strany rodičů nebo vedení.

16. Využíváte ve výuce média jako tablet, interaktivní tabuli, internet, Youtube?

Ano, krom tabletu využívám pravidelně všechna zmiňovaná média.

17. Která z oblastí mediální výchovy je z vašeho pohledu pro žáky nejpřínosnější? Například vztah mediálního světa a reality, tvorba mediálního sdělení, kritické čtení mediálních sdělení, fungování a vliv médií ve společnosti? Proč?

Rozdělení oblastí mediální výchovy je pro mě velkou neznámou.

Rozhovor 6

- 9. 10. 2015

Identifikační údaje

- žena, vyučuje německý jazyk na ZŠ svaté Voršily v Praze
- působí ve všech ročnících II. stupně, hodinová dotace 3 – 4 hodiny týdně
- délka pedagogické praxe 40 let

Obsah ŠVP

- Dle ŠVP *Společně* je průřezové téma mediální výchova zařazeno do cizího jazyka pouze v 9. ročníku – konkrétně oblast kritické čtení a vnímání mediálních obsahů

1. Používáte ve výuce autentické články z novin či časopisů?

   My jsme měli *Freundschaf*t a *Hurá*, takže to jsme dělali před dvěma lety naposled. Ale protože ty výtisky zdražily, tak jsme od toho upustili. Ale já mám, třeba zrovna tady, *Easy Deutsch* a z toho jim něco přetisknu, když tam jsou články třeba s gramatickým problémem či tak. Jsou tam reálie, o sportovcích, zpěvácích, nebo nějaké konverzační záležitosti. Anebo používáme ty staré výtisky. Máme tu soutěž v konverzaci, takže něco dáváme i tam. Už časopis ne, kvůli té ceně, bylo to hodně. Ony už mají strašně moc platit, učebnice drahé, všechno drahé.

2. Takže hlavním důvodem, proč už tyto časopisy nepoužíváte, je cena?

   Ano, ano. Oni to zdražili na 220 korun za rok. Když ještě jedno číslo stálo 15 korun, to rodiče dávali, ale teď už mají tolik plateb, že už to nejde. Ale jak se nachomýtne něco, tak jim to hned otisknu. Něco čtu, dostávám nějaký tisk z Německa. Teď jsem tu třeba měla článek Sprechen die Deutschen noch Deutsch? (Mluví ještě Němci německy?). Tam je tolik anglikanismů. Děti to samozřejmě zajímá.

3. Jak tedy žáci reagují, když přinesete takovýto autentický text?

   Jsou strašně rádi. Já se hned ptám, kterým slovíčkům nerozumí. Dám jim hned slovníky. Podle toho si hledají. Když je to jednodušší, tak si zkusí přeložit i sami, to je třeba z těch *Freundschaftů*, protože to je tak pro tu sedmou osmou třídu. A pak vtipy, to je hrozně baví. Když už máme hotovo, tak jim dám ty natisknuté vtipy a tam jsou u toho dole i vysvětlivky. Sami si dokážou ten vtip přeložit. Pokud se nesmějou, tak vím, že ten vtip nepřeložili.

4. Zkoušeli jste někdy poslouchat rádio nebo se dívat na zprávy?

   My teď máme *Bedek*r (pořad České televize, pozn. autorky), to bylo o celém Německu, asi 12 dílů. Pustili jsme jim všechny. To vřele doporučuji. Oni tam ukazují národní jídlo, zajímavosti a říkají ty názvy německy. Takže ty děti, když tam pak jedou, tak už jsou na to připraveny. Teď začal další takový seriál, a to je *Bedekr* o Rakousku. Vždycky to dětem oznámím a pak si to pustíme, a to je právě to mediální, pustíme si to z Internetu. To si naťukám na počítači a pustím jim to tady na tabuli. Z rádia ne. Spíš jenom kazety a cédéčka, co jsou k učebnicím, tím to určitě prokládáme. Teď máme novou řadu pro devítky, to se jmenuje *Wir* a je to strašně zajímavý. To mají moc rádi.

5. Koukáte se ve výuce i na filmy?

   Ano. Mám celou řadu filmů ve skříni. Máme o válce, o Hitlerovi, ale mám i nějaké lehčí filmy. Když jsou třeba Vánoce, nebo nějaký svátek, tak jim to taky pouštíme.

6. Rozebíráte pak ten film společně?

   Ne. Ono to stačí. Některé jsou jenom v češtině, tam není německá verze. Ale když jsem měla to Šarlatový a černý, tak to je úžasný, oni mluví německy, ale běží tam české titulky, to můžu pustit i osmičkám. Je úžasné to slyšet v němčině a ty titulky tam běží a jsou i dosti veliké. To už se pak ani rozebírat nemusí. Já jim vždycky před tím filmem řeknu, o čem to je, na co se mají zaměřit. Pouštěla jsem jim třeba i Orlí hnízdo, o Hitlerovi, tyhle zajímavosti. Vždycky to nějak prošpikuju, aby ta němčina pro ně

byla zajímavější. A hlavně jim říkám sama, ze svých zkušeností, protože jsem projela Švýcarsko, Německo i Rakousko. O čem se učíme, já můžu vykládat, můžu jim to říct z vlastní zkušenosti. Teď jsme zrovna psali panu řediteli náš životopis, tak mně tam vyběhlo asi 20 stáží, já už jsem sama úplně zapomněla, kde jsem všude byla. Já jim radím, jakmile máte příležitost, nejlepší je kontakt s tím jazykem, neslyšet vůbec češtinu, jenom tu němčinu. A když nevíš, tak pátrat, přijdeš večer na pokoj a už listuješ ve slovníku, co to je. Piště si poznámky z těch přednášek. Já jsem využila každé šance za ten svůj čtyřicetiletý učitelský život, a jak to šlo, tak jsem vyjela. To jsem si vždycky někde našla, nebo v Učitelských novinách. Teď hodně dělám výměnný pobyty. My je máme asi už od roku 1991. Já jsem přišla na tu školu 1994. To jsme měli výměnu s Kolínem nad Rýnem, to skončilo. Pak jsme si našli další školu v Bavorsko u Regensburgu. Tam už jezdíme osm let. A to je kontakt, oni to pak vidí face to face. A děláme i zájezdy na vánoční trhy, takže každej rok jsme někde. Teď pojedeme do Lince, byli jsme v Drážďanech, Norimberku. Střídáme to. Těší se už v září, kam pojedeme. Na organizaci je to náročné, ale krásné. To je vysilující, pořád jim připomínat přihlášky a peníze. Ale když oni pak vidí, o čem jsme se učili, třeba Frauenkirche v Drážďanech, tak to je lepší než všechny filmy. Oni pak vybíhají z obchodu, teď jsme byli ve Vídni, a křičí, paní učitelko, jak se řekne..? A já povídám, já ti dám, jak se řekne, to jsme probírali minulou hodinu. Tak pak si poradí třeba anglicky, ale vidí, že to potřebují.

7. Zmínila jste výměnu, víte, jestli jsou žáci mezi sebou v kontaktu třeba přes sociální média na Internetu?

   Ano. Bývá to hlavně nejčastěji před tím, než jedeme. My máme ty průvodní dopisy, kde se představujeme, oni nám je pošlou taky. Takže oni si píšou, někdy si i volají. Někdy to přátelství zůstává i dál. Vyjíždíme tak s 18 dětmi a tak jeden dva si dál píšou, což je nádherné. Ta jedna holčička teď o prázdninách tu naši navštívila s celou rodinou. Ty kontakty trvají. Oni vidí, že ta němčina není jen kvůli nějakým testům či zkoušení slovíček a překladům, ale že to aktivně využijí. A bez těch slovíček, bez toho Wortschatzu, slovního pokladu, nemůžou nic vstřebávat dál. Já jim říkám, nevíš, co budeš dělat, ale použiješ němčinu, vrátíš se k ní, ani nevíš jak.

8. Máte ve výuce prostor učit se o tom, jaká v Německu či Rakousku vychází média, například noviny či časopisy?

   My máme o tom dokonce i články. Teď v tom *Wir*, to je úžasně udělaná kniha. Bohužel nejsme tak zásobeni jako anglická sekce, ale my chodíme s kolegyní po knihkupectvích a hledáme na Internetu. Vždycky ale přijdeme na to, že pro nás není nic. My totiž začínáme od třetí třídy, všechny školy začínají od šestky, nebo na Kladské, tam začínají od první třídy (s výukou německého jazyka, na mnoha školách je totiž němčina vyučována až jako druhý cizí jazyk, pozn.). Čili my nemáme adekvátní nic. My jsme jazyková škola výběrová a potřebujeme něco jiného. Pro nás není nic adekvátního. Tmelíme to z různých řad, a to je obtížné a blbé. Tam to učivo nenavazuje, ale tam není jiná volba.

9. Když se podíváte na jazykové znalosti žáků, jsou dostatečné, aby si přečetli originální článek?

   Ano. Ale to až v té osmé deváté třídě a jedině s těmi pokročilými. A pak když jsou perly, několik dětí vyhrálo tu konverzační olympiádu, ale to je jeden z miliónu, to jsou děti, které se s tím rodí. Ten kdo má hudební sluch, tak to slyší. Zrovna vyhrál ten, co léta hraje na housle. Přijdou momenty, kdy musíš s kartama ven, a ta němčina se ti hodí. Ano, angličtinu umí každý, ale dneska dva jazyky, to je nutnost. Trh to teď potřebuje. Oni krásně rozumí pasivně, když Němec mluví. Já to vidím při těch výměnách. Oni tam musí mluvit německy, tam jim nikdo nenapoví. Hlavně ti rodiče neumí anglicky. Buď tedy to musejí překládat přes německého žáka, anebo to ze sebe musí vytlačit německy. Proto ty výměny jsou úžasné a je o ně obrovský zájem. Máme je každé dva roky. Že by mohli rovnou ke státnicím, to ne. Já jim říkám, tohle je základní škola, tady dostaneš základní znalosti, ale pevné. Musíš stát pevně na gramatice, abys to mohl užívat. Vždycky jim to takhle vysvětlím a oni to chápou. Oni vidí to obrovské nadšení, protože já tu němčinu miluju. Já tam lítám každý rok za přáteli, protože jich tam mám tisíce. Bez němčiny by to bylo na houby.

10. Víte, zda vaši žáci ve volném čase si sami najdou článek na Internetu v němčině?

To je tedy dobrý nápad, to bych mohla zjistit. Já jim dávám projekty. Třeba jsme brali města v Německu. Napsala jsem je a oni si mohli vybrat. O každém tom městě měli referát. To se jim hrozně líbilo. Oni se na to sami hlásí. Já myslím, že oni si jen pouští německé písničky. Pak mi dávají ty texty k překladu. A já se pak dozvídám takové novinky, co se poslední dobou zpívá. Aby přeložili ten text hudby, která se jim líbí, tak potřebují němčinu. Buď si to najdou, anebo mi to dají na překlad. Ale že bych se jich přímo ptala, jestli si něco pouští, to ne. V sedmé a osmé třídě máme dotaci čtyři hodiny týdně, takže to se hodí ta jedna hodina navíc, pak se můžeme věnovat reáliím.

11. Co si pod pojmem mediální výchova představujete?

No, mediální výchova. Já si představuji to, že bych tady opravdu měla být každý den už v pět hodin ráno a nachystat si obrazovku, počítač, určitý program. Teď musím nachystat ty děti, aby věděly, o čem to je. Čili pro mě je to osobně, protože já jsem tajfun, já když učím, tak učím, tak pro mě je to zdržování. Já vím, že je to špatné. Ale pro mě je to něco navíc. Já jim pouštím filmy, kazety, cédéčka. Ale v tomhle nejsem zase tak zběhlá. Mně to trvá, to nachystat. Já mám dva počítačové kurzy, ale zase tak rychle reagovat neumím, jako třeba umí kolegyně, které je 28 let. Já to neumím, já se přiznám. Ráda bych to uměla, ale tím, že to neumím, tak by to pro mě bylo velké zdržování. Je to škoda, já vím. Ale tady tu techniku využíváme neskutečně (ukazuje na notebook). To žhavím každou hodinu. Ten Bedekr je úžasný. Každá máme nějaký příspěvek, který pouštíme. Je to 30 minut a tam se dozví tolik věcí.

12. Když se podíváme konkrétně na některé oblasti mediální výchovy – například vztah reality a toho, co zprostředkují média. Myslíte si, že jsou žáci schopni rozlišovat tu skutečnou a mediovanou realitu?

Ne, nejsou. Jsou na to ještě moc malí, aby uměli tu situaci odborně posoudit. To neumíme ani my. Ani my nevíme, co je za tím. Já můžu říct svůj názor, tak si to myslím, ale mocnosti tohoto světa uvažují úplně jinak. Neví to fakt nikdo, ani z toho jejich kruhu. Děti jsou informované, protože rodiče se dívají na zprávy. Oni přijdou do kontaktu s tou problematikou, ale nedokážou se k tomu vyjádřit. Ale oni za mnou chodí a ptají se, paní učitelko, co říkáte teď na to (…). Já reaguji, ale řeknu vždycky,

já si myslím, to je jenom můj názor, já nevím, co za tím stojí. Ale protože vím, že oni si mě váží a důvěřují mi. Tam musí být stoprocentní důvěra. Aby se ti dokázali svěřit, ale i se zeptat. Na cokoli, i co nesouvisí s výukou. Třeba i co se týká náboženství. Já jsem od prenatálního období vychovávaná ve víře, takže když to vím, tak jim to vysvětlím. Ale netroufla bych si rozebírat politické problémy, protože to je jeden den takhle a druhý den jinak. Toho děti také nejsou schopny a ani je to nebaví.

13. A co například čtení delšího souvislého textu? Dokáží to žáci přečíst a vnímat?

Pokud máme dobrou slovní zásobu, tak oni už ví, o co se v tom článku jedná. Ale já to najednou všechno v jedné hodině nečtu. To nejde. Po delším odstavci, asi tak 10 cm, se jich vždycky zeptám na neznámá slovíčka. Říkám jim, zkus to přeložit, bojuj, řekni to i špatně, ale neboj se, hlavně se neboj. Když to popletou, tak je opravím, ale tak něžně. Ale musí to být kratší ten text, jinak se nudí. Oni to nevstřebávají, to je pro ně moc dlouhé, už musí přijít nějaká jiná aktivita. A vrátím se k tomu příští hodinu. Teď jsme třeba měli Umweltschutz (ochrana životního prostředí, pozn.). To je hrozně zajímavé a krásné, ale je to těžká problematika. Máme Bodenverschmutzung a Luftverschmutzung (znečištění půdy a vzduchu, pozn), takže to rozebírám po jednotlivých částech a ptám se jich, jestli třídí odpad. Ale ta slovní zásoba z toho textu by jim už měla být známa. Jinak je to odradí. Když se podívají na dlouhý text, kde ničemu nerozumí, tak to ani nebudou chtít přečíst. Nemůžu jim proto dát text z německých novin, protože tam by znali třeba pět slovíček, zvlášť kdyby to byl odborný text politický a podobně. Ty lehčí texty zvládnu z tohohle (*Easy Deutsch*, pozn). Oni se radují, když to přeloží.

14. Zkoušeli jste ve výuce někdy sami něco napsat, třeba zprávu či reportáž?

Ano. Zrovna dneska jsme dělali pozvánku. Začínáme lehčími žánry, pozvánku na narozeniny. To mám dole ve sborovně. To dělali malinký sedmáčci, začátečníci. Já musím pořád myslet na to, že to jsou začátečníci, spousta hodin jim odpadne. Oni nemůžou toho tolik umět. Ale když je ten vyučující správně navede a řekne jim tu zásadní linii, kdy se máš sejít, koho pozveš, kde. Dneska jsem jim říkala, musíš umět am, im a um. Ty tři předložky tě zachrání. Budeš mít schůzku obchodní či

diplomatickou, a když nebudeš umět im a um, tak přijdeš úplně někam jinam, někdy jindy. Přijdeš o prestiž a o peníze. Naučte se číslovky, spleteš si číslovku a přijdeš o peníze. Já už je připravuju do života, říkám jim, to budete používat. Budete umět guten Tag, auf Wiedersehen a danke schön (dobrý den, na shledanou a děkuji, pozn.) a to vám otevře svět. Oni vidí, jak já tu němčinu žeru, já ji mám strašně ráda. Pořád jim říkám, co jsem viděla, kam jsem jela, kde mám známé. Já je tak nenápadně k té němčině přitahuji, oni to ani neví. Nebo si hrajeme, oni ani třeba neví, že se učí. Hlavně je seznamuji s reáliemi, protože tam to použijí. Mohou to použít i na Václaváku, když potkají Němce, ale víc, když vyjedou. Co když tam bude člověk, který mluví jenom německy? Já to dělám 40 let a děti miluju. Vždycky vstupuji s úsměvem a empatií. Já už to poznám, když těm dětem něco je. Poznám to na jejich tváři. Oni mají problémy, něco je bolí, nebo jim někdo umřel, to my nevíme. Ale já už to poznám. Poznám, když je něco jinak.

15. Když píšete text, jsou žáci schopni poznat, co je důležitá a nedůležitá informace? Co je vhodné tam zařadit, a co vynechat?

    Určitě. Ale zase u těch starších. Já jim vždycky říkám, vemte si zvýrazňovač a podtrhávejte si. Ať to vystoupí z toho textu. Ale to je také různé hodinu od hodiny, učivo od učiva. Musíš reagovat velmi rychle. Oni čekají na pohotovou reakci. Vždycky jim říkám, nikdo nemůže vědět všechno. Já tu svoji cestu do Německa vždycky beru jako služební, protože se tam sama hodně naučím. Já se domluvím, ale nejsem slovník. A oni jsou taky rádi, že něco nevím. Teď tedy odbočuji od mediální výchovy. Ale to je důležité, umět přiznat, že něco nevím.

16. A víte, zda by se někteří žáci chtěli v budoucnu věnovat novinářství?

    Vím, ano. Ano, to jsou ti, co píšou články a už jsem jich měla hodně. Rovnou napíšou žurnalistiku.

17. Účastnila jste se někdy semináře či školení na téma mediální výchova?

Abych pravdu řekla, ne. Seminářů mám za sebou poslední dobou několik a tam nám jednotlivá nakladatelství představovala svoje knihy. To bylo přes počítač a interaktivní tabuli, tak nevím, jestli to tak můžu brát, že to bylo mediální.

18. Zajímala by vás mediální výchova hlouběji?

To určitě zajímala. Ale já se jí taky trochu bojím. Ale zase by to pro mě musel být další kurz a já nevím, kde mám ten čas brát. Protože mám skoro plný úvazek a to je náročné. Jako jazykář si nesu plné tašky textů i na víkend. Mám pořád co dělat. Kde já bych vzala čas na ten kurz, jedině o prázdninách. Já jsem si akorát sama dobrovolně zaplatila počítačové kurzy, to ano. My jsme měli něco od školy, já jsem si ještě dva zaplatila. Já si to musím zažít.

19. A víte, jak vaši kolegové zařazují mediální výchovu?

Zařazují, ano. My tady máme skutečně dvě třetiny mladých. Ti starší už odešli, já jsem vlastně nejstarší ze školy. Ti jazykáři, hlavně na tom prvním stupni, to vím. Teď pro nás zrovna jedna kolegyně dělala seminář, jak ona používá ty programy ve francouzštině. Je to strašně zajímavé. Fakt se mi to líbilo. Akorát jsem skončila ten seminář a říkám si, já už bych nemohla učit na prvním stupni.

20. Kdybyste měla navrhnout, jestli mediální výchovu vyučovat jako samostatný předmět, nebo jako součást jiného předmětu, co byste doporučila?

Samostatně. Můžeš se na to víc soustředit, a pak to třeba propojit. Takže všechny ty základní věci z mediální problematiky zvlášť, a pak si to prolínej s ostatními předměty. Začínat jednotlivě. Možná, že někdo by měl jiný názor, ale já myslím, že by to mělo být zvlášť.

21. Může být mediální výchova pro žáky přínosná a v čem?

Může, já jsem si toho vědoma. Ale musí to být někdo mladý, rychlý, kdo to rychle nastaví. Bojím se toho, nikdy jsem k tomu nedostala šanci. Nikdy mě to nikdo neučil.

Proto mám z toho strach, protože já to neumím. Pak by se mi to třeba zalíbilo, až bych to dělala delší dobu. Teď už je pro mě pozdě, já už jsem skoro v důchodu.

22. Říkali jste si třeba něco o reklamách?

Ano, to je zase ta osmá devátá třída. Tam bylo něco přímo ke Kommunikationsmittel (komunikační prostředky). Tam bylo asi dvacet reklam.

23. Jaké byly reakce žáků? Zajímali se o to blíže?

Ano, oni to dokázali přeložit. To bylo stručně, jasně. Kupujte, nejlepší, nejlevnější. Byla jsem velmi často v Hamburku a tam měli na autobusu reklamu Jeder Hamburger mag Hamburger (Každý Hamburčan má rád hamburger). Já jak si na něco vzpomenu, tak to tam zapojím. Čili musím říct, že oni se na ty hodiny opravdu těší. Teď mi jedna holčička říká, já se tak strašně těším na test z němčiny. Já málem spadla ze židle. Ale to je moje láska, můj život, to učení. Nesmí se nudit. Jinak je to na draka.

24. Jsou podle vás nějaké překážky ve výuce mediální výchovy? Třeba nedostatečná jazyková znalost žáků, nebo učitelé nejsou ochotní ji zařazovat, nebo nedostatek materiálů?

Myslím, že všechno. Z každého něco. Nemáme chuť zařazovat, protože nestíháme. My letíme. Třeba na dozor. Už se zvoněním tam máš být, tady mám sklidit po jedné hodině a připravit na další, to nejde. Musím dávat pozor, kdy jsem tady, protože tohle (notebook, pozn.) je jen tady. To není v jiné třídě. Tam je problém i financí, škola nemá na to, koupit to do každé třídy. Já jsem si vydobyla ty tabule, to tady nebylo. Myslím, že děti na to taky nejsou zralé. Nikdo je to neučil a neukázal jim k tomu vztah, že se jim to bude někdy hodit. Ale kolegové taky, my jsme závislí na čase.

25. Myslíte si, že média jsou pro dnešní děti spíše přínosná, nebo jsou pro ně hrozbou?

Mám dva vnuky, tak to můžu říct z vlastní zkušenosti. Internet, pokud tam hledáš informace, je fajn. Ale ty tablety, notebooky, to je zatěžující. Oni nedokážou vypnout

ani v noci. Já tady mám tolik nevyspalých dětí, to maminky ani neví. Oni se do jedné do dvou dívají na ten tablet. Jestli to použije ve formě, která mu pomůže, tak určitě. Ale většinou to jde spíš dolů, na co se oni všechno dívají a co poslouchají. Jsou to texty satanistické. Oni ani nevědí, že to je oslava Satana. Kdyby si dokázali vybrat, ale to oni nedokážou, oni jsou ještě moc malí, aby dokázali roztřídit informace tak, aby jim pomohli. Musí jim poradit někdo, komu důvěřují. Měl by to být rodič, ale když rodiče nemají čas.

26. A může v tomto škola nahradit funkci rodiče?

Já jim můžu něco naznačit. Ale hlavní význam má rodina a nejlépe když je úplná. Nic ji nenahradí, nic. Učitel může být sebelepší, ale maminka s tatínkem, když ti to ukážou, tak je to všecko úplně jinak. Já když mu to řeknu nebo napíšu, tak je to v rychlosti, není to tak osobní. Je lepší, když je to někdo z rodiny. Ale já můžu v tom udělat. Pokud má ke mně dítě důvěru, můžu mu toho hodně zprostředkovat.

27. Myslíte si, že spojení mediální výchovy a cizího jazyka je optimální?

Jo, tak to já nevím. Ale myslím si, že určitě ano. Prolíná se to. V těch médiích ta cizí řeč se používá, ať je to televize nebo Internet. Určitě to patří k sobě. Zvlášť v dnešní době, která je Internetová a uspěchaná. Tomu se člověk nevyhne. Takže zákonitě dojde ke spojení mediální výchovy a toho jazyka. Děti třeba neumí mluvit. A to je tím, jak mají ty tablety. Oni nejsou schopni říct tu větu česky. Já to po nich chci německy a oni nejsou schopni to říct česky. Jak pak po nich můžu chtít něco v cizím jazyce. A když je nějaký překlad, tak to zírám.

Rozhovor 7

- 13. 10. 2015

Identifikační údaje:

- žena, učí angličtinu na Arcibiskupském gymnáziu v Praze
- učí kvartu, kvintu, septimu a oktávu vždy 3 hodiny týdně
- délka pedagogické praxe: přes 30 let

Obsah ŠVP: Průřezové téma mediální výchova je do cizího jazyku zařazeno v kvintách a sextách, konkrétně oblasti média a mediální produkce a mediální produkty a jejich význam.[4]

1. Používáte ve výuce autentické články z novin či časopisů?

Ano.

2. A z jakého důvodu?

Aby se s tím studenti seznámili a aby opravdu viděli ten autentický jazyk v reálu a nejen věci připravené pro učebnice. A aby si s tím dokázali poradit, když je pak vyšleme do světa, a měli by se v tom sami zorientovat, tak aby s tím měli sami nějakou zkušenost.

3. Jaké jsou reakce žáků, když přinesete autentický text?

Zděšené. Jak u koho. Já někdy nosím články z *Timů* nebo z nějakých novin, ale to se týká těch hodně vysokých ročníků, kde už předpokládám, že ta jazyková vybavenost je natolik dobrá, aby tomu porozuměli a zvládli to, i když třeba nezvládnou všechno do posledního slovíčka,

[4] ŠVP Arcibiskupského gymnázia v Praze. Dostupné online z WWW <http://www.arcig.cz/sites/default/files/svp.pdf>. Staženo 13. 10. 2015.

tak aby porozuměli, o co jde. A třeba část otázek v profilové části maturity z angličtiny staví na vstupním materiálu na novinových a časopiseckých textech.

4. Víte něco o tom, zda žáci ve svém volném čase čtou či sledují anglicky mluvící média?

Jak kdo, ale ano. Jsou tací, není jich úplně málo. A musím říct, že je to docela na těch studentech znát. Kdo má nějaký pravidelnější kontakt s tím jazykem mimo školní výuku, tak se to na tom jazyce projevuje.

5. Co si vy osobně představujete pod mediální výchovou?

Já bych si pod tím asi chtěla představit to, že se ti studenti naučí tomu textu rozumět s vším všudy, i v tom smyslu, že si uvědomí, že ten text se může pokusit s nimi nějak manipulovat, někam je posouvat a vytvářet veřejné mínění na nějaká témata a podobně. Aby byli pokud možno vůči těmto funkcím médií imunní.

6. A máte pro to ve výuce prostor?

Pokud jde o výuku cizích jazyků, do jisté míry ano, ale do velmi omezené. Protože pokud chce člověk tohle nějak s nimi dělat, tak si myslím, že by to chtělo nějaké určité téma, které se objevuje v médiích, sledovat dlouhodoběji a číst texty v různých médiích, nebo i se podívat třeba na nějakou televizi a jak jiná televize referuje o téže věci a ukazovat si ty věci na tomhlectom. A to si myslím, že v zásadě na to ve výuce jazyků moc času nemáme, ten prostor tam není. A taky bych řekla, že to už je, jako když chcete číst fakt neupravený texty, tak ono je to fakt hodně těžký. Takže s tím nemůžete začínat nějak moc brzo, protože oni by v tom byli ztraceni, muselo by se to stejně nějak upravovat a musím říct, že v tomhle smyslu to spíš nechávám na češtinářích.

7. Kdybyste tedy měla navrhnout způsob realizace mediální výchovy, je vhodnější ji vyučovat jako samostatný předmět či jako součást jiného předmětu a kterého?

Já si myslím, že těch samostatných předmětů už je tolik, že to bychom se zbláznili, mít další samostatný předmět. Takže třeba to, co naznačoval tady Honza (kolega, pozn. autorky), tak on letos vede seminář pro sexty, který se jmenuje Current Affairs a opravdu se tam zabývají tím, co aktuálně probíhá médii a rozebírají tam ty texty a sledujou určité kauzy a pracujou s tím nějak důkladnějc, ale je to prostě forma výběrového semináře. Neumím si představit, jak při tolika hodinách, kolik naši studenti týdně mají, bychom jim ještě přidali předmět, to si myslím, že je příliš. Je potřeba se s tím nějak vypořádat. Já vím o češtině, že čeština s tou publicistikou pracuje docela dost, takže to se projeví tam. A pak samozřejmě takové střípky se najdou v dalších předmětech, jako jsou cizí jazyky, dovedu si představit moderní dějiny, že budou nějak pracovat s mediálními výstupy, dovedu si představit v zeměpise, že se to třeba objeví nějak, občanka. To bych si tak dovedla představit, že tam se s tím nějak pracuje, ale extra předmět, to bych já teda asi nepodporovala.

8. Říkáte, že byste mediální výchovu směřovala spíše do češtiny, jak se vám jeví její spojení s cizím jazykem?

Má tam opodstatnění, pokud na to máte prostor a ti studenti mají dostatečné jazykové znalosti. Ale já bych řekla, že u nás ty jazykové znalosti jsou docela dobré, ale můžete s tím něco dělat až opravdu v těch vyšších ročnících, teda z mýho pohledu. Na nižší gymnázium, já když si vezmu ten Time a chci si tam nějaký článek přečíst, tak to taky není tak, že úplně každému slovíčku perfektně rozumím. Tam je řada moderních výrazů, takových všelijakých obratů. Teď to dítě taky musí rozumět tomu předmětu, o čem vlastně se v tom článku píše, často jsou to ekonomická témata, mě teda ekonomie opravdu těžce nezajímá. To není jen tak se v tom zorientovat. A to si myslím, že je pro ty studenty opravdu těžkej oříšek. My je pro tu maturitu dovádíme na úroveň B2. A ano, u řady studentů si myslíme, že jsou na úrovni C1, ale všichni ne. Když chcete s něčím pracovat ve třídě, tak si myslím, že ne všechny by to zajímalo. Někoho by to extrémně zajímalo, ale jestli by to bylo všeobecně zajímavý, to nevím.

9. Máte ve výuce prostor pro to seznámit se s anglicky psanými či mluvenými médii? Říct si, která z nich jsou seriózní a která bulvární?

Jo jo jo. My tohle máme jako maturitní téma, takže tohlecto se určitě děje. A typicky v té učebnici mají nějakou lekci o médiích. A jako škola odebíráme i nějaké časopisy v angličtině, takže to mají k dispozici, můžou se na to podívat, mluví se o tom, broadsheets, tabloids, how to differentiate (seriózní média, bulvár, jak to rozlišit, pozn. autorky) Jo, v tomhlectom určitě ano, ale odbyde se to v pár hodinách, pohled na ty média, někdo o tom třeba připraví prezentaci, protože je to maturitní téma. A ano, nějak s nimi musíme pracovat, nějak se ty texty musí nacvičit, když je z toho pak zkoušíme u maturity, ale týká se to těch vyšších ročníků.

10. Když pracujete s cizojazyčnými časopisy, je pro vás primární jazyková výuka nebo i ta mediální. Říkáte si, jak je zpráva vystavěná, jaké tam jsou náležitosti, něco k manipulaci, jak jste zmiňovala na začátku.

Když já s těmi texty pracuju, tak mně jde hlavně o tu jazykovou výuku. Typicky, co po nich chceme s tím textem, aby byli schopni ho sumarizovat a mluvit o tom, odpovídat na otázky, které se toho textu týkají. Ale zpravidla není prostor jít nějak za tohlecto.

11. Jak byste zhodnotila schopnost žáků rozlišovat mezi skutečnou realitou a světem, kterým jim zobrazují média?

To nevím, to neumím posoudit.

12. Zkoušeli jste ve výuce napsat novinový článek, zprávu či reportáž?

Jo, články se píšou nebo nějaký reportáže. To je prostě taky jeden z těch útvarů, co potřebujou znát na tu zkoušku. Takže write an article (napište článek, pozn. autorky), jo, to se dělá.

13. Jak byste zhodnotila jejich schopnost rozlišovat mezi důležitými a nedůležitými informacemi?

Jak kdo. To je dost individuální. Prostě každej má ňáký schopnosti a někde je silnější a někde je slabší.

14. Zkoušeli jste si někdy pouštět filmy nebo třeba zprávy z rádia či televize?

Hmm. Jo, film má tu nevýhodu, že čím novější film, tím delší. Takže když se na to chcete dívat ve výuce, aby teda člověk měl jistotu, že to všichni viděli, tak vám to zabere šílenýho času. Zabijete nejmíň tři vyučovací hodiny jenom tím, že se na to díváte. A pak s tím ještě chcete nějak pracovat. Takže ano, občas to dělám, ale nedělám to moc často. Udělala jsem takovou zajímavou zkušenost a třeba jedno z našich maturitních témat až do loňska bylo 1989 – A Turning Point in History a na internetu existuje zpravodajství z té doby, jako aktuální zpravodajství z podzima 89. Ňákej, myslím, že americkej reportér to natáčí v Praze a i jinde, kde padají ty bariéry, vždycky je to sestříhaný, sestavený dohromady, tak jsme se na to dívali. A to je, musím říct, hrozně zajímavý, jak moc oni si z toho odnesou nebo neodnesou, jak moc už je to pro ně vzdálená historie, zatímco pro mě je to jako div ne žhavá současnost. Mně bylo v tý době třicet jednatřicet a pro ně je to ancient history, tak to je jako docela zajímavý po nich pak chtít, aby z toho vycucli ty věcný informace a dali jim to do zpráv.

15. Takže když zhlédnete film, tak ho i rozeberete?

Jo. To si myslím, že je celkem, no nechci říct úplně ztráta času, ale to se můžou koukat na filmy doma, kdybychom s tím ve škole pak nic nedělali.

16. A zkoušeli jste někdy rozebírat reklamy?

Jo. A i jsme s tím nějak trošičku pracovali, to se teda taky odvíjelo od jedný lekce v učebnici, kde právě byla rozebíraná reklama a vznikly z toho nějaký úkoly, jako přineste každej nějakou reklamu a řekněte nám, na co ta reklama je a popište nám, jak ta reklama působí a tak. A pak dostali za úkol vymyslet nějakej produkt, kterej by chtěli sami prodávat a vymyslet nějakou reklamu, která by jim pomohla ten produkt prodávat. Takhle se s tím nějak trochu pracuje.

17. Účastnila jste se vy sama nějakého semináře k mediální výchově?

Ne.

18. A zajímalo by vás to?

To nevím. Já musím říct, že asi celkem je to paradoxní, protože ano, nějak média sleduju, ale mám k nim čím dál větší odstup a možná můžu říct i odpor. No já jsem třeba dřív sledovala zprávy v Český televizi, vlastně každej den ty večerní zprávy. Já už to teď dneska nesnesu. Už jenom ten způsob řeči, ten hlas, ten tón, s jakým nám to všechno servírujou, jako kdyby to bylo všechno absolutně nejdůležitější. Tak to mě strašně irituje a já se na to prostě nemůžu koukat. Takže já se podívám na web, projedu si titulky na webu, když mě něco zaujme, tak třeba se na to podívám, nebo si přečtu nějaké komentáře, o věcech, který mě zajímaj, ano, ale jako televizi já už fakt nesnáším. Takže představa, že ještě někam půjdu a ještě se tam tím budu nějak do hloubky zabývat, to se mi ježí chlupy na zádech, musím říct. Já rozumím tomu, uznávám, že třeba pro tu mládež je důležitý se do toho nějak podívat, aby tomu nepodlehli nějak nekriticky. Ale na druhou stranu si myslím, že naši studenti jsou dost chytrý a že jim to člověk nemusí servírovat na stříbrným podnose, že oni si to uměj přebrat sami. Řadu věcí se dozvědí v rodinách, nemusí úplně všechno nutně dělat škola a už vůbec nemusí všechno dělat zrovna cizí jazyky.

19. Kdybych se ještě zeptala na vaše kolegy, už jste zmínila Honzu, jak k mediální výchově přistupují ostatní?

Já jsem proto tolik mluvila o tý češtině, protože tam vím, že se tomu věnuje hodně pozornosti. Myslím si, že dost pozornosti se tomu věnuje i v němčině, protože němčina je u nás docela hodně silná. Kdo dělá němčinu, tak taky dělá až na pár jednotlivých výjimek, Sprachdiplom. A součástí té zkoušky Sprachdiplom je vlastně, že musí zpracovat nějaké téma, které má být nějakým způsobem třeba kontroverzní, a oni musí jít do původních pramenů a určitě do těch původních pramenů patří mediální výstupy. Takže jako v němčině se určitě tím musí zabývat taky. U románských jazyků to nejsem schopná posoudit.

20. Myslíte si, že téma mediální výchovy je pro žáky přínosné, nebo je to zbytečné.

Když víte, mně připadá, že v poslední době potřebujeme pořád všechno pojmenovat, dát tomu nějakou škatulku. Já jsem chodila do školy hodně dávno a taky jsme četli noviny a zkoumali jsme, jak napsat dobrou reportáž, jak sestavit článek. Akorát se tomu prostě vznešeně neříkalo mediální výchova. Nihil novi sub sole (nic nového pod sluncem, pozn. autorky). Mně připadá, že je to trošku takový slovíčkaření. Ale jo, myslím si, že děti to hodně zajímá, rádi vytvářejí ty věci, hlavně když jim dáte do ruky kameru a necháte je natočit nějaký videoklipy nebo spoty nebo něco takovýho, tak to je pro ně lákavý, ta technika je láká. Ale mně vlastně v hloubi duše strašně irituje, že naše společnost se stává mediální společností. Protože to je prostě strašně povrchní.

21. Co myslíte mediální společností?

Co není v médiích, jako by neexistovalo. Říkali to v televizi, tak je to pravda. To přece tak vůbec nemusí bejt. Vždyť ten důležitej život člověka se odehrává někde úplně jinde. Vlastně dnešní média přejímají roli náboženství. A to musím říct, že s tím já mám docela problém. Myslím si, že ten strašnej důraz na média a na to, co se odehrává v mediálním světě, že to nevede k ničemu dobrýmu.

22. Co myslíte, že můžete být hlavním důvodem, proč je mediální výchova opomíjena a není tolik zařazována do výuky?

Třeba lidi jako já. Já si myslím, že ano, já svoji povinnost vidím třeba v tom poukázat na to, že ne všechno, co vidí v televizi, nutně musí být pravda a že média nemusí být všechno. Life is elsewhere (život je jinde, pozn. autorky). Ale vlastně tím, když se budu těmi médii neustále zabývat, tak budu popírat sama sebe a svoje tvrzení, že life is elsewhere.

Rozhovor 8

- 14. 10. 2015

Identifikační údaje:

- žena, učí angličtinu a občanskou výchovu na ZŠ v Nymburku

- učí 4. až 9. ročník, vždy tři hodiny týdně

- délka pedagogické praxe 3 roky

Obsah ŠVP: Průřezové téma mediální výchova je zařazováno do cizího jazyka v nejvyšších ročnících II. stupně – tedy 8. a 9. třídy. V prvním cizím jazyce, angličtině, se jedná se o tyto oblasti: kritické čtení a vnímání mediálních sdělení, interpretace vztahu mediálních sdělení a reality, stavba mediálních sdělení, Dle ŠVP žáci pracují s časopisem a porovnávají realitu s mediálním sdělením, učí se vyhledávat a třídit informace na Internetu. Dále je zařazena tvorba mediálního sdělení – psaní dopisu, dotazníku a e-mailu. Ve druhém cizím jazyce němčina jsou zařazena pouze témata tvorba mediálního sdělení. V ruském jazyce není mediální výchova vůbec zařazena.[5]

1. Používáte ve výuce autentické články z novin a časopisů?

Ano.

2. A z jakého důvodu?

Žáky úspěch při práci s autentickým materiálem motivuje, pro lepší žáky je práce s učebnicí fádní a oni se jazykově neposouvají tak, jak by mohli.

3. Odebíráte na škole nějaký cizojazyčný časopis? Jak s ním pracujete?

[5] ŠVP ZŠ Tyršova v Nymburku. Dostupné online z WWW <http://files.zstyrsova.cz/download/svp_2_2013.pdf>. Staženo 14. 8. 2015.

Odebíráme pouze časopis *Gate,* v některých třídách ho mají jen vynikající žáci a ty si v něm čtou, když mají hotovou zadanou práci. V jiných třídách pracujeme s obsahem všichni společně. Nejvíce pracujeme s texty na nějaké aktuální téma. Žáci si sami vyberou, co chtějí dělat. Dále využíváme placement testy a level testy, aby žáci zjistili, jak jsou na tom se svou úrovní angličtiny.

4. Využíváte i další média - například rozhlas či televizi? Pouštěli jste si zprávy v angličtině?

Zprávy v angličtině jsou pro žáky na naší základní škole příliš náročné. Využíváme spíše scény z různých filmů nebo sitcomů.

5. Máte prostor pro to, společně film rozebrat?

Ano.

6. Zahrnujete do výuky i reálie o anglicky psaných médiích - jaká vycházejí média, noviny, televize?

Ano.

7. A víte, zda žáci ve svém volném čase čtou či sledují zahraniční média, filmy, písničky?

Ano, pravidelně se o tom v hodinách bavíme. Žáci se navzájem inspirují. Se zajímavými písničkami pracujeme i v hodinách, když si to žáci přejí. Většina žáků kontakt s jazykem mimo školu vyhledává.

8. Co si vy osobně představíte pod pojmem mediální výchova?

Mediální výchova pro mě v rámci výuky jazyka znamená žáky uvádět do jazykových specifik různých médií a seznámit je s druhy médií v daném jazyce. V obecné rovině pro mě má mediální výchova význam v tom smyslu, že žáky učí kriticky pracovat s informacemi, které jim média poskytují.

9. Zkuste navrhnout způsob realizace mediální výchovy - spíše jako samostatný předmět, nebo jako součást jiného předmětu, a případně kterého?

Mediální výchova nemusí být samostatným předmětem, pokud se jí budou vyučující dostatečně věnovat zejména v hodinách občanské výchovy či společenských věd a okrajově i v hodinách jazyků.

10. Narazila jste při realizaci mediální výchovy na nějaké problémy? Které?

Na žádné jsem nenarazila, média jsou pro žáky vždy zajímavým tématem.

11. Víte, jak k mediální výchově přistupují vaši kolegové?

Kolegové angličtináři se médiím věnují ve stejné míře jako já. Pro ostatní je vedlejším až nepodstatným tématem.

12. A co je vaším cílem při zařazení mediální výchovy do výuky?

Mým cílem je rozšířit žákům obzory, to znamená, aby měli přehled o druzích médií, naučit je vybírat si mezi médii, třídit informace, naučit je média smysluplně používat pro vlastní rozvoj jazyka.

13. Účastnila jste se někdy semináře či školení o mediální výchově? Měla byste o ně zájem?

Neúčastnila a zájem bych nejspíš neměla.

14. Proč ne?

Jsem aprobovaný občankář, v této oblasti mám dobrý přehled. Další semináře nejsou potřeba.

15. Jaké jsou vaše představy o zlepšení mediální výchovy?

Myslím, že velkým krokem vpřed by bylo už to, kdyby učitelé mediální výchovu začali brát vážně a začali se její výuce opravdu věnovat.

16. Co je tedy podle vás hlavní překážkou úspěšné realizace mediální výchovy?

Nedostatečná motivace učitelů pro výuku mediální výchovy, nedostatečná informovanost o možnostech výuky mediální výchovy.

17. Kde vy čerpáte informace o mediální výchově?

Většinu jsem načerpala při studiu na vysoké škole, občas vyjde článek o mediální výchově v bEDUinu.

18. Jak se vám zdá spojení mediální výchovy a cizího jazyka?

Cizí jazyk se na vyšší úrovni bez mediální výchovy kvalitně vyučovat nedá.

19. Jaké metody při realizaci mediální výchovy ve své výuce používáte?

Poslech, doplňování slov do textu, odpovědi na otázky, true false statements, diskuze, písničky, filmy, sitkomy, četba, odpovědi na otázky, práce se slovníkem, odvození významu slov z kontextu, reprodukce obsahu článku, hlasité čtení, porovnání podání jednoho tématu ve více médiích, diskuze, časopisy, noviny, internetové články, knihy, zpěv, aktuální hity. Určitě je toho víc, ale v tuto chvíli si nevzpomenu na vše. Někteří učitelé mediální výchovu vyučují tak, že děti vezmou do kina.

Rozhovor 9

- 15. 10. 2015

Identifikační údaje:

- žena, učí anglický a německý jazyka a dějepis na základní škole v Praze
- angličtinu učí 6. až 9. ročníky vždy tři hodiny týdně
- délka pedagogické praxe 30 let

Obsah ŠVP – V cizích jazycích je mediální výchova zařazena od 6. do 9. ročníku, a to tematickými oblastmi fungování a vliv médií ve společnosti a tvorba mediálního sdělení.

1. Co si představujete pod pojmem mediální výchova?

   Televize, rádio.

2. Využíváte ve výuce autentické materiály z médií, jako jsou články z novin či časopisů?

   Z časopisů ano, z televize a z rádia ne.

3. Odebírá vaše škola cizojazyčný časopis?

   Ano, *Friendship, Gate* a *Hello*.

4. Jaké jsou pak reakce žáků, když přinesete takovýto materiál do hodiny?

   Jo, je to zábavné, je to zpestření výuky.

5. Jak vnímáte jazykovou úroveň článků – je to pro ně adekvátní?

Ty v těch časopisech jsou adekvátní, tam je to dělené na jednotlivé levely. To vyhovuje, tam si vyberete podle obtížnosti, podle toho, jakou máte skupinu, takže to vyhovuje. U novinových článků to nevím.

6. Víte, jak k mediální výchově přistupují vaši kolegové jazykáři?

   Nevím, asi stejně.

7. Myslíte si, že mediální výchova by měla být vyučována jako samostatný předmět, nebo jako součást …?

   Součást toho jazyka. Ať je to německy, anglicky, rusky.

8. Je téma mediální výchovy pro žáky přitažlivé?

   Je. Je pro ně zajímavé a přitažlivé, oni to dělají rádi. Když je to ještě spojené s informační technologií, což někdy tam jsou taky takový články, tak je to zajímá.

9. Pouštíte si ve výuce i videa?

   Ano, ale jenom k tomu Projectu (učebnice, pozn.). Tam je taky mediální výchova. V osmičce zhruba dvakrát a v devítce třikrát.

10. Máte prostor pro to, film společně rozebrat?

    Ano, to rozebíráme, určitě. Buď máme ty worksheety, nebo děláme otázky, odpovědi, děláme na tom nová slovíčka, nebo si něco překládáme. Děláme na tom dokonce i lexikální cvičení.

11. Víte, zda si žáci ve volném čase vyhledávají články v cizím jazyce na Internetu?

    Oni jo, oni si hodně vyhledávají články. Třeba v devítce, tam je pět dětí, o kterých vím, a v osmičce jsou tři děti, které si ty texty hledají. Oni už jsou takoví nadanější, už

ta angličtina je taková vyspělejší, oni mají třeba už b1 zvládnutou podle SCIO testů, takže ty tohle dělají.

12. Zkoušeli jste někdy ve výuce napsat zprávu či reportáž?

    Reportáž jsme loni zkoušeli, dělali jsme potom i divadlo s devítkou. Hrozně je to bavilo, mám to i na svým tabletu nafilmovaný jako památku na ně.

13. Do jaké míry jsou podle vás žáci schopni rozlišovat mezi informacemi zprostředkovanými médii a tím, co se skutečně děje?

    To je na učiteli, aby to někam posunul do nějaký meze. Myslím, že sami si to neuvědomujou, že oni jsou pod vlivem těch médií tak hrozně, že oni se i ptají třeba. Ale zase je to případ od případu. Některé děti říkají, že to bylo špatně, třeba když jsme dělali, a to jsme dělali i anglicky, ony kalhoty vyvěšené na Pražském hradě, tak na to se ptaly. Že to přece bylo špatně, že to nebylo dobře, že to někdo zlehčoval. Viděli jsme i takové články. Byla to neúcta k té standardě, kterou navíc nechal udělat Václav Havel. To už je neopakovatelný, každá ta další standarda už bude jenom kopie.

14. Jaký má vliv rodina a škola v přístupu žáků k médiím?

    Zase je to případ od případu, ale rodiče jsou čím dál víc zaměstnaní, tak někdy je posaděj k té televizi, k Internetu a oni se tam hrabou sami, spíš je to ovlivňuje záporně. Není to tímto směrem nijak korigované.

15. Zkoušeli jste ve výuce využívat tablety či práci s Internetem?

    Tablety nemáme, ale připojení k Internetu máme a někdy si tam něco hledáme, ale spíš jen okrajově. Spíš nějaké historické zprávy, respektive z 21. století, který se vážou nějak k historii, který já taky dělám, protože jsem taky historička.

16. Vyhledávali někdy žáci sami něco na Internetu během výuky?

To ne.

17. Účastnila jste se někdy semináře či školení k mediální výchově?

To taky ne.

18. Zajímá vás oblast mediální výchovy?

Ne. Ne. Jenom do určitý míry. Určitě bych nešla na žádnej seminář.

19. Myslíte si, že mediální výchovu je lepší propojit s českým jazykem, nebo má i opodstatnění v cizím jazyce?

Tak určitě má opodstatnění i v cizích jazycích, protože děti na tom mohou rozvíjet slovní zásobu. Řeknou ten svůj názor, můžou pracovat třeba ve dvojicích, ve skupinách, můžou si o tom podiskutovat. Ta diskuze je důležitá.

20. Víte, jestli by se někdo z žáků chtěl profilovat tím směrem k médiím a žurnalistice?

V minulém roce tu jedno děvče bylo šikovný, že ta zkoušela i nějaký interview si dělat a šla pak na školu nějakou takovou.

21. Myslíte si, že dnes jsou média pro žáky spíš obohacením, nebo hrozbou?

Můžou být i hrozbou. To se musí vždycky korigovat.

22. V jakém smyslu?

Třeba, já nevím, třeba, oni si dopisujou a kdo ví, na koho narazej, to musí hrozně opatrně. On se třeba vydává za nějakýho Angličana, ale on neví, co to je zač. Vydává se třeba za patnáctiletýho, ale bůh ví, kolik mu je.

23. Máte tu žáky, kteří jsou s cizinci přes Internet v kontaktu?

Ano, tak zhruba dva tři.

24. A víte, jak to přátelství navázali?

Tak vyhledali si to někde na tý sociální síti, na tom Facebooku nejspíš.

25. A výměnný program na škole máte?

Ne. My tady děláme jenom mezinárodní projekty, tam se setkáváme s těmi žáky přes skype, setkáváne se s nimi prostřednictvím mejlů, prostřednictvím twinspace, to je ten twinning, ale je to jen v rámci toho projektu, není to pořád. Takže teď jsme dělali třeba historický magazín, ten jsme dělali se Španělskem, s Polskem a s Francií, s Velkou Británií a s Itálií. No a bylo to hrozně zajímavý. Nejen, že mají odlišné vidění toho jazyka, ale vlastně i ten svět, i ten svět médií tam byl, to jsme taky dělali, pak jsme to prezentovali. Oni vlastně se s těmi dětmi setkali, prostřednictvím toho skypu asi třikrát. Ten projekt byl roční, dělali jsme to hlavně prostřednictvím mejlu a twinspace.

26. Máte ve výuce prostor pro to říct si něco o reáliích anglicky vydávaných médií?

Hm, to asi ne. My spíš jenom to BBC zmiňujeme, ale nějaký časopisy, to asi ne. Na to čas není. A myslím, že se to ani nehodí pro základní školy, to spíš až pro ty střední. Tady to mají opravdu jen okrajově, když se pak budou profilovat, tak to třeba budou mít víc.

27. Když máte téma média v učebnici, pracujete jen s učebnicí, nebo máte k dispozici i nějaké výtisky novin?

Jojo, to mám, protože já jsem tam taky žila nějaký čas v Anglii, tak samozřejmě mám noviny a pořád tam jezdím a spolupracuju i s vysokou školou.

28. Říkali jste si s žáky rozdíly mezi seriózními a bulvárními novinami?

To určitě, v rámci třeba toho článku.

29. Myslíte, že jsou žáci schopni to rozlišit?

    Myslím, že ti nejlepší by byli schopni to rozlišit.

30. Z jakých materiálů k mediální výchově čerpáte?

    Hm, na to ani není čas. Tam se jede podle ŠVP a my to ani součástí ŠVP nemáme, tam je to pouze součástí té učebnice.

31. Proč myslíte, že mediální výchova není v cizích jazycích tolik zastoupena? Je to třeba nedostatečnou jazykovou znalostí žáků, nedostatkem materiálů, neochotou učitelů to zařazovat?

    Tak já si myslím, že je to hlavně u učitelů a asi i tím, že ne všichni žáci by to rozlišili. Ale nevím, nedokážu to přesně posoudit, nikdy jsem se o to nezajímala.

Rozhovor 10

- 15. 10. 2015

Identifikační údaje

- muž, učí němčinu, ruštinu a dějepis na Obchodní akademii v Kolíně

- učí 1. – 3. ročníky, dějepis pouze jednu hodinu, v 1. ročníku 4 hodiny druhého cizího jazyka, v dalších ročnících 3 hodiny týdně. První cizí jazyk v rozsahu 3 hodiny týdně ve všech ročnících.

- délka pedagogické praxe 32 let

Obsah ŠVP: Průřezové téma mediální výchova se v ŠVP ve vztahu k cizím jazykům neobjevuje. Uvádí se pouze, že je vhodné pracovat s multimediálními programy a Internetem, není blíže specifikováno jak a za jakým účelem.[6]

1. Co si představujete pod pojmem mediální výchova?

Mediální výchova je marný pokus školy regulovat přijímání informací z médií. Tok informací je naprosto bezbřehý, zdroje různě věrohodné, navíc nelze být pouze a jenom nevěřícím Tomášem. Jiný náhled na věc počítá s vlastním vstupem dětí do mediálního světa, využívání médií k vytváření virtuality. Na to bohatě stačí hodinové dotace informatiky a tak podobně.

2. Která z oblastí mediální výchovy je z vašeho pohledu pro žáky nejpřínosnější? Například vztah mediálního světa a reality, tvorba mediálního sdělení, kritické čtení mediálních sdělení, fungování a vliv médií ve společnosti?

Zásadní je kritické přijímání informací, omezení přímého manipulativního vlivu médií na společenský život. Jinak z nás bude jednou velký lágr poslušných tvůrců a konzumentů hodnot.

---

[6] ŠVP Obchodní akademie v Kolíně. Dostupné online z WWW <http://www.oakolin.eu/docs/svp_oa_kolin.pdf>. Staženo 15. 10. 2015.

3. Jakou máte vlastní zkušenost s mediální výchovou?

Mediální výchova se možná trochu řeší v občanské nauce a občanském základu, v mých předmětech jen okrajově. Sám koncepčně nic v tomto směru nepodnikám.

4. Jakým způsobem má být mediální výchova realizována – jako samostatný předmět, či jako součást jiného předmětu a kterého?

V žádném případě samostatný předmět – nic neovlivníte prázdným tlacháním 45 minut týdně, když jsou pod palbou celých 24 hodin.

5. Jaký je význam mediální výchovy ve výuce cizích jazyků? Je podle vás toto spojení ideální?

Informační média jsou v cizím jazyce prostředkem, nikoli cílem. Jazykový systém a řečové dovednosti, komunikativní strategie – to vše bylo i před mediálním světem.

6. Pokud mediální výchovu zařazujete, jaké metody využíváte?

Maximálně řízený rozhovor.

7. Co je vaším cílem při realizaci mediální výchovy?

Zejména s ohledem na vlastní zkušenosti vedu k tomu, aby se žáci snažili kriticky posuzovat obsah sděleného, ověřovat si jej z jiných zdrojů a nepodléhat manipulaci, stádnímu myšlení a konání.

8. Jak na mediální výchovu reagují vaši žáci?

To nemohu posoudit, v mém případě se nejedná o komplexní výchovu.

9. Kde získáváte informace o mediální výchově?

Z médií samých.

10. Kterých seminářů či školení k tématu mediální výchovy jste se účastnil?

Žádných.

11. Jak hodnotíte současnou podobu mediální výchovy na vaší škole?

Nejsem kompetentní toto posuzovat.

12. Co víte o realizaci mediální výchovy vašimi kolegy?

Nic.

13. Jaké jsou vaše představy o zlepšení výuky mediální výchovy?

Žádné.

14. Využíváte ve výuce autentické mediální obsahy - novinové články, rozhlasové či TV zprávy, filmy?

Používám spíše didakticky upravené zdroje.

16. Využíváte ve výuce média jako tablet, interaktivní tabuli, internet, Youtube?

Internet, upravené zdroje z Youtube.

Rozhovor 11

- 19. 10. 2015

Identifikační údaje:

- žena, učí angličtinu a ekonomiku na Střední zdravotnické škole a Vyšší odborné škole zdravotnické v Kolíně

- učí ve třídách 2. LA (laboratorní asistent), ve 4. LA, 4. ZA (zdravotní asistent) a 4. LY (zdravotnické lyceum) a to včetně semináře AJ. Cizí jazyk je vyučován 3 – 4 hodiny týdně v závislosti na oboru a ročníku.

- délka pedagogické praxe 12 let

Obsah ŠVP: Mediální výchova se v ŠVP neobjevuje.

1. Co je podle vás mediální výchova?

Výchova k používání médií - elektronických či tradičních.

2. Jakou máte vlastní zkušenost s mediální výchovou?

Média používám při své práci, jednak pro získávání informací pro výkon své vlastní práce a jednak při samotné výuce. Jak používat různá média jsem si osvojila od svých rodičů, ve škole v rámci různých předmětů a v poslední době v rámci metodických kurzů v zahraničí.

3. Jakým způsobem má být mediální výchova realizována – jako samostatný předmět, či jako součást jiného předmětu, kterého?

Spíše jako součást různých předmětů, kdy použitím konkrétního média sledujeme určitý cíl.

4. Jaký je význam mediální výchovy ve výuce cizích jazyků? Zdá se vám toto spojení ideální?

Určitě veliký. Média obohacují výuku cizího jazyka; žáci si osvojují znalosti způsobem jim blízkým, je to autentičtější, dostávám do výuky aktuální témata a navíc slyší nebo vidí skutečný jazyk. Třeba v písničkách, filmech, zprávách, na Internetu, v novinách či časopisech.

5. Jaké metody při výuce mediální výchovy využíváte?

Studium novinových článků, ať už z médií tištěných klasicky nebo elektronicky, komentované zprávy, klasická nebo internetová televize, časopisy, ročenky, statistická data - zejména pro výuku ekonomie. Pro výuku jazyka používám internet, youtube, časopisy, noviny, různé autentické brožurky a letáčky dovezené ze studijních pobytů v zahraničí - poslech, čtení, drama.

6. Co je vaším cílem při realizaci mediální výchovy?

Umožnit žákům získat a osvojit si znalosti zajímavějším, názornějším a trvalejším způsobem.

7. Setkala jste se s nějakými problémy při výuce mediální výchovy?

Ano. Prostředky umožňující využívání médií jsou na naší škole často mimo provoz. Dále mám někdy problém s tím, jak je správně a efektivně používat.

8. Jak na mediální výchovu reagují vaši žáci?

Celkem pozitivně. Určitě lépe než na samotnou učebnici.

9. Kde získáváte informace o mediální výchově?

Většinou z různých metodických kurzů, kterých jsem se mohla díky prostředkům z Evropské unie zúčastnit a následným samostudiem.

10. Kterých seminářů či školení k tématu mediální výchovy jste se tedy účastnila?

V posledních dvou letech jsem se zúčastnila několika metodických kurzů v zahraničí, na kterých bylo zmíněno používání interaktivní tabule, wikipedie, Youtube. Pokud bude

možnost, určitě bych se v této oblasti ráda vzdělávala dál. Měla bych například zájem naučit se efektivněji využívat interaktivní tabuli při výuce jazyka.

11. Jak hodnotíte současnou podobu mediální výchovy na vaší škole?

Mediální výchova se používá při výuce různých předmětů, ale neexistuje jako samostatný předmět. Jsme limitováni dostupnými prostředky.

12. Co víte o realizaci mediální výchovy vašimi kolegy?

Nic.

13. Jaké jsou vaše představy o zlepšení výuky mediální výchovy?

Významným zlepšením mediální výchovy na naší škole by určitě bylo, aby dostupné prostředky umožňující mediální výchovu fungovaly a odrážely aktuální technologickou úroveň společnosti.

14. Co je podle vás hlavní překážkou efektivní realizace mediální výchovy – například nedostatečná znalost cizího jazyka, nezájem žáků, nedostatečná kompetence vyučujících?

Řekla bych, že je to kombinace výše uvedeného, včetně chybějících finančních prostředků a ochoty některých vyučujících si nové techniky a technologie osvojovat a využívat.

15. Využíváte ve výuce autentické mediální obsahy - novinové články, rozhlasové či TV zprávy, filmy? Jaké jsou jejich výhody a nevýhody?

Ano, jako doplňkové materiály. Jak již jsem zmínila, obohacuje to výuku, studenty to baví víc, než klasická učebnice. Novinové články a zprávy mi umožňují do hodin dostat aktuální témata a skutečný jazyk. Nevýhodu je často délka či úroveň použitého jazyka.

16. Využíváte ve výuce média jako tablet, interaktivní tabuli, internet, Youtube?

Ve výuce jazyka nejčastěji používám internet, Youtube, časopisy a noviny. Interaktivní tabuli používám občas v rámci předmětu ekonomie a tablet nepoužívám vůbec.

17. Která z oblastí mediální výchovy je z vašeho pohledu pro žáky nejpřínosnější? Například vztah mediálního světa a reality, tvorba mediálního sdělení, kritické čtení mediálních sdělení, fungování a vliv médií ve společnosti?

Řekla bych, že kritické čtení mediálního sdělení. Žáci by měli být schopni, vyhledávat a třídit informace a využít je nejen k učení, ale i v praktickém životě. Dále by žáci měli být schopni dávat věci do souvislostí a propojovat informace z různých oblastí.

Rozhovor 12

- 24. 10. 2015

Identifikační údaje:

- žena, učí angličtinu na Gymnáziu Říčany

- učí v primě, sekundě, kvartě, kvintě, septimě a oktávě, vždy 3 – 4 hodiny týdně v závislosti na ročníku

- délka pedagogické praxe 2 roky

Obsah ŠVP: Na nižším stupni gymnázia je MV součástí anglického jazyka v tercii a kvartě (témata kritické čtení a stavba mediálních sdělení). Na vyšším gymnáziu je v AJ zařazena ve všech ročnících (zejména témata mediální produkty a účinky médií). V německém jazyce je MV integrována v tercii a kvartě (schopnost získávat a porovnávat informace z různých pramenů), na vyšším gymnáziu v kvintě a sextě (kritické čtení mediálních obsahů). Ve španělském jazyce je MV zařazena v septimě (orientace ve španělských médiích, vyhledávání informací).[7]

1. Co si představujete pod pojmem mediální výchova?

Pod tím bych si představila, že učím žáky rozumět a analyzovat nebo se nějak kriticky zamýšlet nad tím, co jim média sdělujou. A média jako už bych dneska zařadila asi Internet a noviny. Čili bych si představila, že s nima na těch hodinách hovořím o významu nějakých textů či o prostředkách, který tam ten autor používá. Jestli tam jsou nějaký manipulativní prvky, nebo já nevím.

2. Máte vlastní zkušenost s mediální výchovou ve výuce?

[7] Školní vzdělávací program Gymnázia Říčany. [online] [cit. 15. 12. 2015]. Dostupné z www <https://docs.google.com/document/d/1UsZ0Hxow0ySVu58ZWM2n9tYoUWhTwkKSjEDK9fa0uuY/edit>.

Jako jestli jsem já ji použila? No tak to spíš z hlediska analýzy nějakýho textu. Takže třeba s těma staršíma, když mám ten vyšší gympl, tak tam když máme nějaký článek třeba z Internetu, tak když mají za úkol hledat adjektiva, tak se bavíme o tom, která z nich jsou hodnotící a která popisná. V tomhle smyslu trochu jo. Ale že by to bylo hlavní náplní, to zas ne.

3. Když byste měla navrhnout způsob vyučování mediální výchovy – byla byste spíše pro samostatný předmět, nebo jako součást jiného předmětu a kterého?

Těžko říct. U nás ve škole je to tak, že mediální výchova se nejvíc učí právě v rámce semináře rétoriky a stylu, kam tohle zařazujeme. Ale myslím si, že by se to hlavně mělo promítnout do výuky českého jazyka. To je asi i nejsrozumitelnější, když je to v tom mateřským jazyce. Někdy je asi těžký poznat, jestli ten text je manipulativní, když člověk plně nechápe význam těch slov. Což ti studenti maj většinou v hlavě nějaký překlad toho slova, ale cejtit ten význam je pro ně už dost složitý.

4. Jak se vám tedy zdá spojení mediální výchovy a cizího jazyka? Je to vhodné?

Já myslím, že v tomhle případě to není úplně nevhodné, ale člověk musí vědět, co tam má za studenty. Třeba pro ty, co se potýkají se základníma jazykovejma problémama, tak to bude neřešitelný úkol. A pak pro ty, co ten jazyk umí dobře, tak tam si člověk může dovolit jít po významu toho textu a do různých detailů. Tam to samozřejmě patří.

5. Jak reagují žáci, když rozebíráte texty?

Jak kteří. Vždycky jsou nějací, které to zajímá, a rádi se zapojej a jsou tací, kteří to považují za naprostou ztrátu času.

6. Máte informace o tom, jestli žáci ve svém volném čase čtou články v cizím jazyce, například na Internetu?

Myslím, že naprostá většina z nich čte články na Internetu v angličtině. Otázkou je samozřejmě kvalita článků, protože většina z nich si asi prohlíží blbosti. Ale ti, co jsou na vyšším gymplu, tak zjistili, že angličtina otevírá dveře, takže tam určitě čtou.

7. Využíváte vy sama autentické články z novin a časopisů či obsahy jiných médií jako je televize či rádio?

Já co využívám, tak většinou jsou internetové zdroje, nějaké články z *Guardianu* nebo *BBC* a tak. Ale to se všechno týká toho vyššího gymnázia. S tím nižším gymnáziem, tak tam, nevím, jestli se to zrovna počítá k tomuhle tématu, odebíráme anglicky psaný časopis. Takže tam máme média v tomhle smyslu. Ale samozřejmě není to autentickej materiál, je to prostě výukově zaměřený časopis.

8. Máte ve výuce prostor pro to, říct si, jaká jsou anglicky vydávaná média, co jsou bulvární a seriózní média?

No to máme a to i probíráme, protože média a komunikace je jeden z maturitních okruhů, kterej máme, takže o tom se samozřejmě bavíme a i slovní zásoba k tomuhle tématu a znalost toho, co kam patří, tomu se věnujem. Ale zase jsou to ty ročníky maturitní, oktáva. Septima možná když má člověk dobrej časovej plán. Dřív asi moc ne, tam s těma mladšíma se tohohle tématu dotkneme spíš ohledně Internetu, že prostě zase z hlediska slovní zásoby a z hlediska toho, kde můžou různé věci najít na Internetu.

9. Sledujete ve výuce filmy a rozebíráte je společně?

Filmy občas sledujeme, záleží za jakým účelem. Samozřejmě někdy je sledujeme jako výplň času a to potom nerozebíráme. Ale co děláme je, že když vyučujeme reálie na tom vyšším gymplu, tak některá ta literární díla, co učíme, třeba Pýcha a předsudek, tak když je čas, tak se pak díváme na nějaké filmové zpracování a k tomu ten rozbor samozřejmě patří. Z hlediska vztahu k tý literární předloze.

10. Účastnila jste se někdy semináře k mediální výchově. Měla byste o ně v budoucnu zájem?

Zatím jsem se ničeho neúčastnila. Zájem bych klidně měla. Já nemám moc ráda, když mi někdo vykládá o tom, co je mediální výchova, ale když mi dá tipy na zdroje zajímavých materiálů, tak to samozřejmě uvítám. Moje zkušenost je taková, že už jsem se dvakrát zapsala na seminář, co se měl týkat komunikačních technologií a internetových zdrojů ve výuce a ani

jednou se neotevřel pro nedostatečný počet účastníků. Takže z toho je asi vidět stav, jaký je zájem veřejnosti.

11. Co víte o tom, jak k mediální výchově přistupují kolegové?

Já myslím, že v zásadě je to podobný. Že na tom malým gymplu se to spíš neřeší a s těma staršíma jim pak musejí poskytnout nějaké materiály k tomu maturitnímu okruhu média a komunikace. Rozhodně tam platí, že se čte nějaká literatura, že se pouštějí filmy k literatuře a ty rozbory textu, to si myslím, že jsem spíš výjimka, že většina těch kantorů jde po významu toho textu a moc se nezamýšlejí nad tím, jak je psanej.

12. Co by vám pomohlo zlepšit zařazování mediální výuky do výchovy?

Tipy na nějaké zdroje nebo materiály, jak to uchopit, aby to ty žáky zaujalo, to by mi pomohlo. Ale nejvíc asi narážím na materiální bariéru. Pokud máme využívat třeba internetové zdroje, tak bych potřebovala či bych uvítala, kdyby ti žáci měli možnost být na nějakém zařízení online a prostě třeba si srovnat různé články, nebo si vybrat článek na nějaké téma dle svého výběru a pak s ním pracovat. My to máme ve škole tak, že Internet je takovej velmi nespolehlivej z hlediska připojení. Takže někdy to jde a někdy to nejde. A to hovořím o tom, že se na to připojí jen učitel, protože žáci teď v současný době na to nemají přístup, protože tam to nefunguje nějak vůbec. Takže mám tyhle materiální bloky. Tak odstranit nějak jednorázově to asi nejde, to prostě až se seženou peníze, tak se rozmístí víc wifi, které toho víc utáhnou.

13. Používáte ve výuce média, jako jsou tablety či interaktivní tabule?

Interaktivní tabuli máme jednu s tím, že většinou ale není využívána pro jazykovou výuku, protože nejraději ji využívají pro výuku biologie. Je problém se na ni dostat, ale zase taková překážka to není. Jinak třídy máme vybavený počítačem pro učitele, kde teda přístup k Internetu je a ty jsou připojené na projektor s plátnem, takže aspoň to lze dělat, že to co vidím já, můžu žákům promítnout na zeď. Myslím, že ani není potřeba, aby škola měla vlastní tablety, protože většina dětí tablet má, nebo aspoň chytrej telefon. No to mě vlastně napadlo, že jsem během loňskýho jara zkoušela takovou jako službu, kdy já mám vytvořenou

prezentaci a děti k ní pomocí svých zařízení přistupujou a můžou do ní vkládat něco nebo plnit nějaké úkoly. Jako výuková metoda to byla velice efektivní za využití těch komunikačních technologií. Ale zase kvůli tomu, že to internetové připojení není dostatečně rychlé nebo není schopné, aby utáhlo třídu 15 dětí, z nichž každé chce něco dělat online, tak bylo by to teda mnohem lepší, kdyby člověk tyhle problémy neměl. Ale v těch podmínkách, které my jako škola zřizovaná krajem máme, tyhle věci jdou těžko.

14. Jaký význam dnes média podle vás pro žáky plní? Je to pro ně spíš obohacení, či hrozba? A jsou žáci schopni rozlišovat mezi skutečným světem a tím, který zprostředkují média?

To těžko říct. Myslím si, čím mladší žák, tím tu rozlišovací schopnost má menší. Myslím, že pro ně média nejsou ani tak hrozbou v tom, že by tam třeba narazili na někoho, kdo by je chtěl zneužít, to ne, ale pro ně je to hrozba v tom smyslu, že nejsou schopni odhadnout ten čas, kterej jim to bere. Podle mě využívaj média, teda hlavně Internet k tomu, aby se zabavili, ale to, co vidím, je, že každou volnou minutu o přestávce, někdy bohužel i v hodině, okamžitě jsou online a čtou blbosti a koukaj na videa, co kolujou, případně něco hrajou, tak to si myslím, že si vůbec neuvědomujou, o kolik času za den je to ochudí a že je to vlastně zábava, která je žádným způsobem moc nerozvíjí kupředu. A druhá věc je, že čím mladší ten žák, tím mám pocit, že ani nepozná kvalitní od nekvalitního. Ať jim dá člověk přečíst cokoliv, tak nemaj k tomu ještě žádnej ten kritickej přístup. Takže možná by to bylo časem dobrý přehodnotit a začít se týhle mediální výchově věnovat už v mladších ročních, protože oni jsou s tím médiem v kontaktu x hodin denně, ale nějaká schopnost třídit to, co k nim přichází, je vlastně nulová. To je takovej podnět. Naučit ty už třeba v šestý třídě přemýšlet o tom, do čeho ten čas investuju a jakejma informacema se potom zaobírám.

15. Zabývali jste se i vytvářením textů? Napsat zprávu či reportáž a podobně?

No vyloženě novinový útvar asi ne. Píšeme články, ale to děláme zase s těma staršíma, co se třeba připravujou na nějakou zkoušku, protože napsat třeba článek nebo recenzi, je jeden z těch úkolů, takže to píšeme. S těma mladšíma jsme psali komiks, jestli se to počítá. Člověk když jim dá ten obrázkovej stimulus a oni když mají dopsat ten příběh, tak to oni dopíšou rádi, to jim jde. Ale že by to bylo nějaký žurnalistický, to opravdu ne.

16. Ptala jsem se v souvislosti s tím, jestli jsou žáci schopni rozlišovat mezi podstatnými a nepodstatnými informacemi?

To záleží, jak u kterého žáka. Někteří to zvládají a zároveň to teda obvykle jsou ti, co to zvládají i obráceně, když slyší či čtou text, tak jsou schopni si to z toho vybrat. A pak jsou ti, které to v podstatě ani nelze naučit. Já se jich vždycky ptám, co tam být musí, ale oni stejně napíšou text, kde půlka toho není a jsou tam místo toho nějaký žvásty. Záleží asi i na rozlišovací schopnosti toho jedince.

17. Jakého cíle byste při realizaci mediální výuky chtěla dosáhnout?

Můj cíl by byl asi takovej dost obecnej, a to aby se ti žáci naučili pasivně nepřijímat to, co čtou nebo co vidí, ale aby se nad tím zamysleli. Bohužel teda člověk v dnešní době nemá šanci odhalit, jestli to, co se mu předkládá, je pravda, nebo jestli si to někdo vymyslel. Ale právě proto bych je chtěla navést na to, aby o tom alespoň začali uvažovat, aby slepě nepřijímali to, jak jim to někdo naservíruje, ale aby do toho vložili nějaký vlastní úsudek. To se asi nedá nějakým konkrétním cílem shrnout, to prostě jedině, že člověk do nich bude během těch hodin podrývat a klást jim takové otázky, které by ho jinak ani nenapadly, ale napadnou ho právě jenom proto, aby ty žáky vybudil a naštval, aby se nad tím zamysleli, a pak je šance, že to ty žáky napadne, i když pak už budou bez toho vedení učitele. Já mám pocit, že jak se řekne mediální výchova, že to zní jako něco komplikovanýho, ale že vlastně ta mediální výchova je prostě o přístupu k informacím, takže je to spíš taková výchova k myšlení. Člověk, teda pokud mu alespoň trochu záleží na těch dětech, které vychovává, ji svým způsobem dělá pořád, byť při tom vlastně nemusí pracovat s médiama, ale prostě při běžný pedagogický komunikaci, či při práci s učebnicí, ji člověk podvědomě učí.

Rozhovor 13

- 4. 11. 2015

Identifikační údaje:

- žena, učí angličtinu a latinu (aprobace latina a hudební výchova) na Střední zdravotnické a Vyšší odborné školy zdravotnické školy v Kolíně

- učí 1. ročníky a 2. ročník, 3 – 4 hodiny týdně

- délka pedagogické praxe 6 let

Obsah ŠVP: mediální výchova není v ŠVP obsažena

1. Co je podle vás mediální výchova?

Výchova žáků ke schopnosti pracovat s médii, využívat je pro získání informací a zhodnotit obsah z hlediska kvality a věrohodnosti obsahu.

2. Jakou máte vlastní zkušenost s mediální výchovou?

Upozorňuji žáky na internetové stránky, které jim pomůžou při studiu jazyka. Ve výuce používám kanál Youtube a další internetové zdroje a časopis určený pro výuku angličtiny *Bridg*e a *Gate*.

3. Jak má být mediální výchova ideálně realizována – jako samostatný předmět, či jako součást jiného předmětu, kterého?

Jako součást většiny běžných předmětů, zvláště humanitních. Mediální výchova by neměla být oddělena od běžné náplně studia. Běžné předměty poskytují prostor k využití médií při reálných situacích při procesu učení. V případě samostatného předmětu by bylo třeba dávat silný důraz na mezipředmětové vztahy.

4. Jaký je význam mediální výchovy ve výuce cizích jazyků? Je podle vás ideální spojení mediální výchovy a cizího jazyka?

Velký. Ano, spojení výuky cizího i českého jazyka s mediální výchovou je ideální.

5. Jaké metody při výuce mediální výchovy využíváte?

Vyhledávání informací ve čteném nebo poslouchaném textu, diskuze, práce s obrázky, jazykové hry a soutěže.

6. Co je vaším cílem při realizaci mediální výchovy?

Orientace žáků v prostředí médií, motivace k samostatnému využívání médií při učení se cizímu jazyku.

7. Setkala jste se s nějakými problémy při výuce mediální výchovy?

Z technických problémů nedostatek vybavení a špatná kvalita. A pak nízká počítačová a čtenářská gramotnost žáků.

8. Jak tedy na mediální výchovu reagují vaši žáci?

Považují ji za zpestření výuky. Preferují interaktivní obsah a video, psané texty jsou oblíbené výrazně méně, protože většina žáků není zvyklá číst. Přijímám i zpětnou vazbu ohledně využívání médií ve volném čase. Například žáci sami upozorňují na zajímavá videa, která by chtěli zařadit do výuky cizího jazyka.

9. Kterých seminářů či školení k tématu mediální výchovy jste se účastnila?

Žádných, ale měla bych zájem se účastnit.

10. Jak hodnotíte současnou podobu mediální výchovy na vaší škole?

Škole chybí technické zázemí. Mediální výchova není momentálně prioritou.

11. Co víte o realizaci mediální výchovy vašimi kolegy?

Vím pouze, že někteří používají při výuce internet, nevím, za jakým účelem.

12. Jaké jsou vaše představy o zlepšení výuky mediální výchovy?

Zlepšit technické vybavení škol. Líbí se mi i myšlenka vybavení žáků tablety.

13. Co je podle vás hlavní překážkou efektivní realizaci mediální výchovy – například nedostatečná znalost cizího jazyka, nezájem žáků, nedostatečná kompetence vyučujících?

Špatné technické zázemí škol. Finanční situace škol, včetně například možnosti neomezeného kopírování materiálů.

14. Využíváte ve výuce autentické mediální obsahy - novinové články, rozhlasové či TV zprávy, filmy? Jaké jsou jejich výhody a nevýhody?

Ano. Jako zpestření výuky. Výhody: aktuálnost; cokoli přesvědčí žáky, že výuka je propojena s reálným životem, má smysl. Nevýhody: Je náročné sehnat materiály odpovídající jazykové úrovni žáků. Většinou je text složitější a je třeba výrazné podpory ze strany učitele.

15. Která z oblastí mediální výchovy je z vašeho pohledu pro žáky nejpřínosnější? Například vztah mediálního světa a reality, tvorba mediálního sdělení, kritické čtení mediálních sdělení, fungování a vliv médií ve společnosti?

Vztah mediálního světa a reality. Je třeba, aby se žáci naučili orientovat ve světě médií, aby je dokázali využívat efektivně a bezpečně. Nicméně i další oblasti mediální výchovy považuji za důležité, ale obvykle na ně nebývá v rámci standardní výuky prostor.

Rozhovor 14

- 14. 11. 2015

Identifikační údaje:

-žena, učila AJ a NJ na Biskupském gymnázium v Českých Budějovicích, nyní učí na základní škole (rozhovor se týká hlavně výuky na gymnáziu)

- délka pedagogické praxe 2 roky

Obsah ŠVP: V rámci čtyřletého studia je MV zařazena napříč ročníky do českého jazyka, matematiky, etiky, náboženství, hudební výchovy, informatiky, dějepisu a latiny. Ve vyšších ročnících je volitelný předmět žurnalistika a mediální výchova. V rámci šestiletého studia je zařazena do stejných předmětů, jako je výše uvedeno. Ani v osmiletém studiu není MV integrována do cizích jazyků.[8]

1. Co si představujete pod pojmem mediální výchova?

Ty jo, asi to, že je to výchova, která by měla třeba žákům osvětlit, jak fungujou média?

2. Jaká je vaše zkušenost s mediální výchovou?

Jako jestli já jsem měla někdy takový předmět? Na základce a střední určitě ne, až jednosemestrální předmět na univerzitě.

3. Spíš v roli vyučující. Zařazujete mediální výchovu do výuky?

No já nevím, jestli je to úplně ono, ale v rámci angličtiny a němčiny jsme si povídali o uprchlících, jakou roli v týhle problematice hrajou právě média, zkoušeli jsme si číst nějaký články na Internetu. Dost z nich bylo tendenčně psaných a povrchních, tak jsme si povídali o

[8] Školní vzdělávací program Biskupského gymnázia J.N. Neumanna České Budějovice. [online] [cit. 20. 12. 2015]. Dostupné z www < http://www.bigy-cb.cz/bigy/wp-content/uploads/SVP_8L_2014.pdf>.

tom, jak je to komplexní téma a jak není snadný si na to udělat názor, protože nevíme, jak dalece jsou média objektivní.

4. Jakého cíle chcete v rámci mediální výchovy dosáhnout?

Právě toho, aby se děti naučily přistupovat k médiím kriticky a nenechaly sebou manipulovat. Aby si uvědomily, že na problém můžeme nahlížet z několika perspektiv. Aby prostě nepřijímaly automaticky to, co se někde píše, ale zkoumaly důvěryhodnost zdroje.

5. Jaké jsou reakce žáků, když mediální výuku zařazujete?

Rozhodně pozitivní - snažím se reagovat ve výuce na podněty, který hýbou společností, který jsou aktuální, k tomu média samozřejmě využívám. I když je to nad rámec mýho učebního plánu.

6. Narazila jste při zařazování mediální výchovy do výuky na nějaké problémy?

Ne ne. Možná asi pak nedostatek času, že jsme se zakecali u tématu, který nemám v osnovách a pak musím látku dohánět.

7. Myslíte si, že by mediální výchova měla být vyučována jako samostatný předmět, nebo součást jiného předmětu – kterého?

Já si myslím, že by to mohlo být vyučovaný v rámci občanky, základů společenských věd, protože témata, který se v tomhle předmětu, myslím v ZSV, vyučujou, od mediálni výchovy odloučit moc nejde.

8. A jak se vám jeví spojení mediální výchovy a cizího jazyka?

Myslím si, že je to dobrý zpestření - nepracovat pořád s učebnicí, ale řešit reálný problémy.

9. Jak k mediální výchově přistupují vaši kolegové?

Já teď učím na základce, tam jsem ještě s druhým kolegou nejmladší, tak o generaci oproti našim kolegům, a oba se snažíme s mediální výchovou ve výuce pracovat.

10. Čtou vaši žáci ve volném čase mimo školu články v cizím jazyce? Či sledují jiná cizojazyčná média?

Bohužel spíš ne.

11. A s jakými materiály pracujete či jaké metody při mediální výchově používáte?

Na internetu, na němčině je to *Deutsche Welle*, kde jsou zprávy v jazyce, kterej lze i zpomalit. Ale bez tak tomu houby rozumí.

12. Co podle vás brání efektivnímu začleňování mediální výchovy do výuky cizích jazyků - je to právě nedostatečná jazyková znalost žáků, nedostatek materiálů, neochota či nekompetence učitelů či něco jiného?

Asi to, že to vyžaduje víc času na přípravu a vím, že někteří učitelé jsou méně tvární a přizpůsobiví.

13. Účastnila jste se někdy semináře či školení ohledně mediální výchovy?

Ne, ale zájem bych rozhodně měla.

14. Máte prostor pro výuku reálií o médiích? Říct si, jaká jsou anglicky či německy psaná média apod.?

Moc ne, do toho se nepouštím. Spíš si vždycky zvolím nějaký aktuální téma a pak to podpořím článkem a zprávama.

15. Jak byste zhodnotila schopnosti a znalosti žáků právě v oblasti mediální výchovy? Jsou schopni média kriticky vnímat?

Právě že nejsou! Z drtivý většiny slepě přijímají názory toho, co se píše, nepídí se po zdrojích. Proto jsem se rozhodla práci s médii aktivně zahrnout do výuky. Jejich názory jsou založený

na článcích z bulváru, popřípadě mi prezentuji názory svých rodičů. Chci, aby přistupovali k problémům komplexně, kriticky.

16. A daří se vám to? Co by případně pomohlo tuhle situaci zlepšit?

Já moc nevím hele. Ještě jsem nějak neměla čas od nich získat zpětnou vazbu. Asi by pomohlo, kdyby se s médiama pracovalo i v jiných předmětech - právě ta občanka.

17. Zkoušeli jste třeba i naopak psát mediální sdělení? Třeba zprávu či reportáž?

Ne ne, to ne. Ale dobrej nápad.

Rozhovor 15

- 16. 11. 2015

Identifikační údaje:

- žena, učí angličtinu na Střední zdravotnické škole v Praze[9]
- učí první až třetí ročníky v rozsahu 3 hodiny týdně
- délka pedagogické praxe 2 roky

Obsah ŠVP: v žádném z oborů není MV v ŠVP zařazena

1. Co si představujete pod pojmem mediální výchova?

Vzhledem k tomu, že jsem se to taky učila, protože jsem taky studovala společenský vědy, takže mediální výchova byla jedním tématem, které jsme měli ve společenských vědách učit, tak asi, aby děti věděly, ani ne, co je mediální výchova, ale spíš aby to uměly využít v praxi, aby uměly efektivně rozeznávat a kriticky přemýšlet nad tím, co se do nich každodenně cpe z těch médií a aby si dokázali přebrat, co je pro ně důležitý a nějak o tom kriticky přemýšlet a vyhodnotit, jak je která zpráva postavená, jestli opravdu na faktech a nějaká jiná zpráva je třeba zmanipulovaná a snaží se nějak zmanipulovat je. Aby si vůbec v životě dokázali přebrat ty mediální zprávy kolem nás a snažit se nad nima přemýšlet. Aby je to hlavně nějak osobně obohatilo.

2. Měla by podle vás být mediální výchova vyučována spíše jako samostatný předmět či součást jiného předmětu?

Já si myslím, že ta mediální výchova asi není samostatnej předmět, to asi ne, to bych neřekla. Mediální výchova je propojená, je to strašně diferencovaný téma, můžete se s mediální výchovou setkat v jakýmkoli předmětu. Je to tématickej celek, nebo jak oni to nazývají v tom RVP (průřezové téma, pozn. autorky). Tam si myslím, že to je dobře uchopený. Pak samozřejmě asi záleží, jak si to škola chce nastavit, jestli chce tomu věnovat víc času, že tomu dá samostatný předmět, tak proč ne. Ale myslím si, že každej učitel, i když třeba neučí společenský vědy, tak by tu mediální výchovu mohl

[9] V současné době žije v zahraničí, pracuje jako učitelka angličtiny

uchopit v jiných předmětech, třeba v dějepise. Teď mě třeba napadá, dávají v televizi ty historické programy, tak to tam zapojit a ukázat na tom třeba, jak se ukazuje druhá světová válka a porovnat to třeba s jiným obdobím, jak se to vyvíjelo, třeba za komunistů. Aby třeba ukázali portrét Ameriky, jak ho ukazovali tenkrát. Já si myslím, že by to mělo bejt asi propojený, měla by se v každým předmětu zúročit a vyučovat.

3. Jak se vám zdá spojení mediální výchovy a cizího jazyka?

Mediální výchovy a cizího jazyka. No tak docela důležitý, to určitě. Protože třeba co se týče angličtiny, tak angličtina je jazyk, na kterej narazíte hlavně prostřednictvím médií, tam je to klíčový. Bez těch médií by ten jazyk nebyl vyučován, tak jak je dneska vyučován, si myslím. A jestli chcete, aby ty děti měly nějakej rozhled a aby ten jazyk slyšely z první ruky, to znamená od rodilých mluvčích, tak ta média jsou pro ně klíčový. Musíte je podporovat, motivovat, aby se chtěly dívat na filmy v angličtině, aby poslouchaly rádio. Nějak to propojit do tý výuky. Takže klíčová, klíčová. Myslím si, že vůbec v angličtině důležitější než kde jinde a nejenom v angličtině, i v jiných jazycích. Ale teď mluvím jako učitelka angličtiny.

4. Jakou máte vy sama zkušenost s výukou mediální výchovy v angličtině?

Já když jsem vlastně učila ten rok na tý zdrávce, tak jsem se co nejvíc snažila propojit ty média s tou výukou. Takže vždycky, když jsme měli čas, tak jsme, ať už jsme se učili gramatiku, výslovnost, čtení, poslech, tak vždycky jsem chtěla zapojit ten Internet a ukázat jim nějaký video, nějaký vizuální materiál, na kterým oni by to třeba líp pochopili, nebo si to procvičili. Takže ty média tam hrály klíčovou roli. A vůbec, když chcete tu výuku něčím obohatit, tak si myslím, že to je hodně dobrej způsob. Pak jsou i jiný věci, třeba pracovat skupinkově na tom. Pustila jsem jim třeba recepty Jamieho Olivera, když jsme dělali slovíčka na jídlo. A byl to prostě autentickej materiál, než když poslouchaj z učebnice ty nacvičený rozhovory. Tak o to víc je to bavilo. Byl to prostě reálnej svět a on dělal zrovna palačinky, tak oni hned jéé, palačinky, ty máme rádi. Sbíhaly se jim nad tim sliny. Myslím, že tohle se jim zrovna líbilo. Nebo i písničky. Že chcete, aby je to bavilo, tak vybíráte něco, co se jim líbí. Pak doplňovali slovíčka do textu té písničky, takže se i učili slovní zásobu.

5. Používáte kromě videí i třeba články z novin či časopisů?

Taky, taky. Samotný noviny jsem používala, protože jsem měla doma noviny z Anglie, co jsem si přivezla. To byly různý žánry, byl tam Daily Mail, nějaký bulvár, Daily Telegraph, Independent, něco i serióznějšího. Pak i nějaký časopisy pro ženský. To se jim hrozně líbilo. Protože oni si mohli vybrat, na jaký ten žánr se chtějí zaměřit a pak jsem jim k tomu dala nějaké otázky, pro koho to je, jaké téma se tam prolíná, kolik to stojí, jak často to vychází. A pak to měli prezentovat třídě. Takže určitě, s tímhle jsme taky pracovali.

6. Když jste přinesla takovýto materiál, jak přesně na to žáci reagovali?

Většinou pozitivně. Viděla jsem na nich, že takovýto typ práce viděli poprvé, že na základce se jim tohle nestalo, aby jim někdo přinesl časopis anglickej do třídy, ne třeba Bridge a tohle. Opravdu reálnej a autentickej materiál. Bavilo je to a zajímalo je, co se tam píše, prohlíželi si i fotky. Tohle jsem dělala s prvákama a druháma a ti starší to ocenili ještě víc. Protože už s tou angličtinou byli dál, tak těm novinám rozuměli víc. Když tam viděli na titulce Robbieho Williamse, tak je to hrozně zaujalo, to bylo zrovna v době, kdy on prodělával nějakou závislost na drogách, tak si to hned začali číst. Byl to pro ně taky obrovský kontakt s tou kulturou.

7. Co bylo vaším cílem, když jste tyto materiály zařazovala?

Asi jak už jsem řekla. Když to bylo v angličtině, tak je kulturně obohatit. A aby oni si udělali názor a dokázali se v tom zdroji zorientovat, pro jakého to bylo čtenáře. Spíš aby si udělali na ten plátek názor a udělat si obraz, kdo si takovýhle plátek v Anglii kupuje. Nešlo mi v tomhle o tu jazykovou výuku, ale hlavně o tu mediální.

8. Víte, jak k mediální výchově přistupují ostatní učitelé na škole?

To bohužel moc nevím. Při našich schůzkách té předmětové komise tyhle témata a otázky tam vůbec nepadaly. Vždycky se to točilo jen ohledně známek a obecných věcech. Tam to nebylo dostatečně dlouhé na to, aby se učitelé mohli svěřit, jak k mediální výchově přistupují. Ale co vím, tak tam byli učitelé, který ta angličtina bavila, a chtěli ji učit dobře, takže využívali i další audiovizuální materiál a pak byli učitelé, kteří jeli jenom podle knížky a nějak tomu nevěnovali pozornost. Ale osobně jsem to s nikým neprobírala.

9. A víte, zda žáci ve svém volném čase přijímali zprávy z anglicky psaných médií?
To si myslím určitě. Já si myslím, že ten mediální obsah přijímali, aniž by třeba chtěli, přes Facebook a podobně. Dneska jsme tím přehlceni, ani si to neuvědomujeme. A tím si právě myslím, že o to je ta mediální výchova důležitější. Abychom se naučili v týhle přemedializovaný době pohybovat a dokázali rozlišit zprávu od zprávy a rozlišit to, čemu můžeme a mohli bychom věřit od toho, co bychom měli radši odmítnout. Ale je otázka, jestli oni se dostávají do kontaktu s materiálem, který by je nějak obohatil. Já jsem jim vždycky říkala, dívejte se na filmy, ale dívejte se na ně v angličtině a dívejte se na ně bez titulků, a pokud s titulkama, tak v angličtině. Tady to je hrozný, že v Český republice jsou všechny filmy dabovaný a to je kontraproduktivní k výuce jazyků. Pokud můžete, dejte si čas, dívejte se na nějaký seriál. Takže jsem se snažila jim dávat i rady, jaký materiál si vybírat, dávala jsem jim třeba linky na stránky, které si mají prohlížet, nebo kde najdou nějaké seriály.

10. Dívali jste se i ve výuce na filmy či seriály?
Ano, dívali. Ale oni mě pořád prosili, budeme se dívat na film. Ale já jsem musela říct ne, nemůžeme se celou hodinu dívat na seriál. Ale dívali jsme se třeba, když jsem suplovala a ta třída nebyla moje, nebo pak na konci roku. To jsem jim řekla, že můžou přijít s nějakým filmem a pak budeme hlasovat o tom, na co se budeme dívat. Takže jo, ale jenom při výjimečnejch situacích. Anebo tomu věnovat třeba jen deset minut a pak dělat nějaký cvičení, které s tím souviselo.

11. Co by napomohlo zlepšení výuky mediální výchovy?
Asi počínaje tím, kdo to učí, takže učitelem. I když věřím, že ty učitelé jsou už dneska osvícený, a hlavně ta mladší generace, že vědí, jak tu výuku zpestřit a ta média tam zapojit a do toho předmětu zakomponovat. Ale stejně ta starší generace na těch školách převažuje a ještě nějakou dobu bude, tím myslím tu generaci, která nevyrostla s počítačema, třeba jako my. Ono se říká, starýho psa novým kouskům nenaučíš, ale stejně si myslím, když to do nich budete nějak solit a přizpůsobíme tomu to prostředí a ukážeme jim, jak s tou technikou zacházet a budou tam ty podmínky pro to, ta média využívat a ty učitelé budou vědět, jak to do toho předmětu zapojit, aby to ty děti obohatilo, tak si myslím, že by to mohlo fungovat. Ale taky záleží na řediteli tý školy,

aby on se snažil ta média mezi těma učitelema propagovat. No jenže to je těžký v tom českým školství, že tam je každá škola autonomní, i když je sjednocuje nějaký RVP, takže ten školní program si mohou vytvářet sami, ale důležitý by bylo, aby to zakomponovala každá škola, i když třeba nějak extrémně nechce. Tam všechno souvisí se vším. Hlavně musí chtít učitel.

12. Vy jste poznatky o mediální výchově načerpala hlavně během studia společenských věd, ale zajímalo by vás to téma ještě hlouběji? Že byste se přihlásila na nějaký seminář?

Jo, určitě. Mně to téma zajímalo až tak, že jsem vlastně chtěla studovat ten stejný obor, co studujete vy. Já jsem se hlásila na peďák na angličtinu a zsv a na mediální studia na Fakultě sociálních věd a ještě na překladatelství. Ale ty mediální studia mi asi o šest bodů utekly. Mně to hrozně zajímá, strašně moc. Vidím to jako důležité ve výuce. A kdyby se naskytla příležitost, tak bych určitě na seminář jela.

13. Odkud sbíráte informace či s jakými materiály pracujete?

Jak už jsem říkala, s těmi tištěnými materiály jako novinami či časopisy. A pak jsme měli nějaké materiály zprostředkované školou, to byly ty Bridge a Gate. A pak jsme měli i nějaké e-booky a audiovizuální materiál, který přišel s tou učebnicí, se kterou jsem já pracovala.

14. Zkoušeli jste s žáky i produktivní činnost, že jste psali zprávy či jiné žurnalistické žánry?

Jo, tak tak daleko jsme se nedostali. To jsem po nich ani nechtěla. To nebylo vůbec v obsahu. Spíš produktivně jen slovně, o tom jsme se nějak bavili. Chtěla jsem od nich prezentovat ten obsah média. Hodně jsme se bavili o různejch mediálních zprávách, které vyšly. Chtěla jsem po nich, aby se k tomu vyjádřili, aby to zhodnotili. Ale tohle nezabíhalo až do takových detailů. To samozřejmě vzhledem k jejich úrovni angličtiny nebylo možné. Ale jim to dost dalo.

15. Jak byste zhodnotila schopnost žáků rozlišovat mezi skutečnou a mediovanou realitou?

Všeobecně nevím, je to těžký. Myslím si, že se to zlepšuje, že si to uvědomujou. Ale je to pro ně těžký, to rozlišovat. Myslím, že v hodně případech si to můžou spojit a nejsou schopný to rozlišit. Jsou případy, kdy to dítě je úplně závislý na tom Internetu a vidí to jako svoji realitu. Musíme nad tím pořád dohlížet, rodiče by nad tím měli dohlížet, jak dlouho to dítě tím sledováním médií stráví, ať už je to Internet nebo televize. Ono by mělo nejvíc času trávit v tom reálném světě, aby vědělo, jak komunikovat a orientovat se v něm. To mluvím i z osobní zkušenosti. Mám sestřenici, která je teď v prváku na gymplu a konečně snad pochopila, má teď víc co dělat, protože na základce se nemusela učit a celé odpoledne byla na Facebooku, protože se učila hodně dobře. Pak se v tom začala ztrácet, přestala i mluvit. Když jsme jedli a na něco se jí zeptali, tak ona odpověděla maximálně dvěma slovama. Už ani nedokázala projevit nějakou emoci, radost. Byla tak ztracená, že jí ta realita a ten život jí vůbec nebavil. Byla spokojená, jen když mohla být na Facebooku a komunikovat tam se svými přáteli a reagovat tam na ty tagy a obrázky. Ale pak odpoledne byla vždycky divná. A teď si myslím, že má hodně práce ve škole, tak se to zlepšilo. Protože když chce podat nějaký výkon, tak musí dělat taky nějaké jiné věci. Byli jsme z toho nešťastní. Myslím, že tam je hroznej vliv v rodině, jak jim ti rodiče pomůžou rozložit čas nějak zdravě, aby to do nich nebylo permanentně ten Internet. Aby tomu byli vystavení, ale aby tam byly limity a hranice a ta rodina to uměla korigovat. A když ty děti vidí, že sami ty rodiče tam stráví poměrně dost času, tak to je pro ně příklad, takže oni budou dělat to samý. Tady asi nenajdeme nějakou pravdu. To je těžký. Musíme si uvědomovat elitu jako celek a žáka jako jednotlivce. Ale nejen jako jednotlivce, ale i společnost. On je obrazem tý společnosti. To je hrozně těžký. Ale je to zajímavý.